

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

**Domácí násilí a aktivity v obraně proti tomuto
jevu**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vedoucí diplomové práce:
PhDr. et Mgr. Zdeňka Vaňková**

**Vypracovala:
Bc. Eva Procházková**

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Domácí násilí a aktivity v obraně proti tomuto jevu“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této diplomové práce.

Elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné.

V Brně dne 17. března 2010

.....

Bc. Eva Procházková

Poděkování

Upřímně děkuji paní PhDr. et Mgr. Zdeňce Vaňkové za velice kvalitní metodické vedení, kterým mi byla nápomocna při zpracování mé diplomové práce.

Zvláštní poděkování patří celé mé rodině, která mi byla nápomocna obrovskou morální podporou nejen při tvorbě mé diplomové práce, ale po celou dobu mého studia.

Bc. Eva Procházková

OBSAH

Úvod	2
1. Teoretická část	5
1.1. Vymezení pojmů	5
1.2. Charakteristické znaky a druhy DN	6
1.3. Domácí násilí a stalking - pronásledování	20
1.4. Organizace zabývající se DN	25
1.5. Proti domácímu násilí	28
1.6. Dílčí závěr	49
2. Praktická část	48
2. Statistika ROSA: Ženy - oběti domácího násilí	50
2.1. Oběti a pachatelé domácího násilí	50
3. Dětská svědectví násilí	60
3.1. Statistika ROSA: Děti, svědci domácího násilí	64
3.2. Statistika ROSA: Vliv násilí na děti	70
4. Kazuistika - Děti, svědci násilí	70
5. Sociologický průzkum	73
6. Dílčí závěr	75
Závěr	76
Resumé	77
Anotace	78
Literatura a prameny	79
Příloha	82

Úvod

Násilí mezi partnery bylo společností dlouhou dobu považováno za okrajovou záležitost, která se týká jen sociálně nejslabších vrstev, minoritních skupin, duševně nemocných apod. Od konce 19. století bylo manželství silně romantizováno a převládaly názory, že by mělo být udrženo za každou cenu. Násilí na ženách bylo společností vnímáno spíše jako norma, patřící k manželství. Zájem o zlepšení situace žen, obětí domácího násilí, souvisel především se stále sílícím feministickým hnutím v USA. Zkoumáním životních podmínek žen byl rozpoznán nový sociální problém – domácí násilí. Vzhledem k tomu, že oběti potřebovaly specifické formy pomoci, vzniklo specializované psycho-sociální poradenství a azylové domy pro ženy, oběti domácího násilí. Postupně se zájem o řešení problematiky domácího násilí šířil do Evropy.

V České republice se otázka domácího násilí a jeho důsledků otevřela s řešením širších sociálních otázek po roce 1989. Jako první na toto závažné téma upozornily v devadesátých letech neziskové organizace, které se zasloužily o to, že pojem domácí násilí vstoupil do povědomí širší veřejnosti.

Tato problematika stála v České republice ještě před deseti lety mimo zájem odborníků i veřejnosti. Případy domácího násilí se samozřejmě vyskytovaly, ale řešily se teprve tehdy, až nabyly znaků trestného činu. Policie i soudy postupovaly jako v jiných případech násilí. Nepřihlíželo se k tomu, že domácí násilí je specifický fenomén a že násilí mezi blízkými osobami funguje jinak, než mezi osobami cizími.

Tato situace se však posléze zásadním způsobem změnila. Za legislativní milníky lze označit zavedení nové skutkové podstaty trestného činu, totiž „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“, projednávané na parlamentní úrovni v první polovině roku 2004. Jde o § 215a trestního zákona, lidově nazývaný „domácí násilí“. Druhým milníkem je zákon č. 135/2006 Sb., který od 1. 1. 2007 přináší zcela nové podmínky pro zajišťování ochrany rodiny před domácím násilím.

Povědomí veřejnosti i odborníků o podstatě domácího násilí vzrostlo, i když o jeho pachatelích i obětech stále ještě panují falešné mýty. V trestněprávní praxi se tak stále častěji můžeme setkat s požadavky, aby odborník objasnil, zda poškozená osoba je

skutečně obětí domácího násilí a jak mohla tato skutečnost ovlivnit její chování, osobnost a psychické procesy.

Domácí násilí již není synonymem pro partnerovo (mužovo) týrání ženy, ale je definováno jako opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu¹

Právě ve vztahu k „ohrožené osobě“ se definice násilí změnila a rozšířila. V současnosti je všeobecně akceptováno, že domácí násilí může v roli oběti postihnout nejen ženy, ale také muže, děti a rovněž seniory. Toto rozšíření kategorií ohrožených osob se přímo promítá do diskusí o všech aspektech domácího násilí. Je například zřejmé, že transgenerační domácí násilí, které jde napříč pokoleními v rodině (například týrání seniorů), může mít své specifické a částečně i odlišné projevy a příčiny, které se neuplatňují u klasického partnerského násilí.

Cílem mé diplomové práce je především zamyšlení se nad problematikou domácího násilí a nad současnými způsoby řešení v České republice. Ráda bych nabídla vhled do nových poznatků, ale i otevřených otázek kolem domácího násilí. Rovněž bych ráda zmínila problematiku nebezpečného pronásledování, neboli stalkingu. Jedním z cílů mé práce je přiblížit závažnost problému domácího násilí na příkladech z praxe.

Má práce je koncipována do dvou zásadních částí, část teoretickou a část praktickou, tedy aplikační.

V teoretické části se chci věnovat zejména vysvětlení základních pojmů nejčastěji spojovaných s problematikou domácího násilí. Pokusím se definovat jednotlivé formy násilí, nejčastější mýty o domácím násilí, stalking. Ráda bych také přiblížila úlohu, kterou v boji s tímto patologickým jevem sehrávají tzv. neziskové organizace. Velký prostor hodlám v této části své práce věnovat vývoji legislativy zabývající se právě problematikou domácího násilí.

V praktické části bych ráda uvedla jako hlavní sociologickou sondu o. s. ROSA, za rok 2008, která problematiku domácího násilí

---

¹ Čírtková L., Moderní psychologie pro právníky, Grada Publishing, 2008

velmi názorně přibližuje formou přehledných tabulek a grafů. Mimo jiné se pokusím co nejlíže přiblížit závažnost celé problematiky domácího násilí několika vybranými kasuistikami, které by měly ukázat pozadí života žen a dětí, které žijí nebo žily v násilném prostředí. V závěru práce bych rovněž ráda přiblížila poznatky získané dotazníkovým šetřením, kdy bych se ráda zamyslela nad tím, zda má veřejnost povědomí o problematice domácího násilí, zajímaly mě rovněž osobní zkušenosti respondentů dotazníku s domácím násilím.

Jako hlavní metoda při zpracování práce byla použita obsahová analýza dostupných materiálů a následné logické a deduktivní vyvození závěrů.

Násilné chování se může objevit kdekoli, ve všech společenských a sociálních třídách. Přes všechnu širokou paletu výskytu má násilí jednoho společného jmenovatele, a to je „soukromí“. Ve většině případů se totiž vše odehraje beze svědků, a tudíž zůstává vše po dlouhou dobu neodhaleno. Násilí za zavřenými dveřmi se vyskytuje dokonce tak často, že lze říci, že je ze statistického hlediska naprosto běžné – průzkumy prokázaly, že téměř každá čtvrtá žena má s domácím násilím osobní zkušenosti. Dle mého mínění není ani tak podstatné, kdo na kom se dopouští násilí. Důležité je vnímat domácí násilí jako závažný problém. Měli bychom být schopni nabídnout obětem pomoc a ochranu, a zabránit, aby byly jakýmkoliv způsobem diskriminovány či zesměšňovány.

1. Teoretická část

V teoretické části bych ráda objasnila některé základní otázky spojené s problematikou domácího násilí, jako např.: „Jaký je výskyt a jaké jsou formy domácího násilí?“, „Kdo je nejčastějším pachatelem a kdo obětí domácího násilí?“, „Jaké jsou rizikové faktory domácího násilí?“, popř. „Kdo a jak může pomoci obětem?“.

Mimo hledání odpovědí na výše uvedené a dle mého soudu klíčové otázky, se pokusím zmínit i jakási možná východiska, ať už v podobě příkladů řešení této problematiky v jiných zemích nebo i v podobě jistých pokroků realizovaných na toto téma v legislativě naší země.

1.1 Vymezení pojmů

Domácím násilím je obecně rozuměno takové chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého. Skrze užití moci, kterou tento strach poskytuje, kontroluje násilný partner chování druhého.²

V užším slova smyslu slova pak za intimní (partnerské) násilí považujeme „jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami, které jsou, nebo někdy v minulosti byly intimními partnery nebo členy rodiny, a to bez ohledu na pohlaví“.³

Domácí násilí se objevuje mezi lidmi všech úrovní sociálního postavení, nezávisle na vzdělání, ekonomické situaci, rase či příslušnosti k etnickým skupinám apod.

Podle reprezentativního výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a Filosofickou fakultou UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život 38 % žen.⁴

---

² <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=14>

³ Definice Metropolitní policie, In: Domácí násilí – přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích, studie, Bílý kruh bezpečí, Praha 2002

⁴ <http://www.stopnasili.cz>

S ohledem na skutečnost, že ženy tvoří až 95% obětí partnerského násilí, je domácí násilí v řadě mezinárodních deklamací považováno za jednu z forem násilí na ženách. Podle definice OSN je násilím na ženách míněn „každý projev rodově podmíněného násilí, který má nebo by mohl mít za následek tělesnou, sexuální nebo psychickou újmu nebo utrpení žen, včetně hrozby takovými činy, zastrašování a úmyslného omezování svobody a to jak ve veřejném či soukromém životě“.

Domácí násilí je trestný čin. Nikdo nemá právo druhého ponižovat, omezovat jej či používat fyzického násilí.

Násilí je volba – ti, kteří se dopouštějí domácího násilí, se mohou rozhodnout, zda se k násilnému chování uchýlí, nebo ne.⁵

1. 2. Charakteristické znaky a druhy DN

Domácí násilí je považováno za zvláštní druh násilí, které není mimořádné pro násilí jako takové, ale podstatnými faktory u něho jsou okolnosti, místo a osoby, na nichž je pácháno.

Jde o násilí, které páchají dospělí nebo mladiství skrytě „za zavřenými dveřmi domova“, přičemž mezi násilníkem a obětí existuje určitá blízkost (intimita), která může být představována vzájemnými citovými nebo manželskými vztahy, společnými dětmi, bydlištěm, ekonomickými vztahy apod. Nejčastěji k němu dochází mezi manželem/manželkou, druhem/družkou, partnery, rozvedenými manžely, rodiči/dětmi, dětmi navzájem, dospělými/prarodiči.

Při kvalifikaci jednání týkajícího se násilí v rodině musíme počítat s tím, že ne vždy se bude jednat o domácí násilí. V některých případech je těžké od sebe odlišit, zda se skutečně jedná o násilí jako formu prosazování moci nebo zda jde pouze o „běžné rodinné násilí“ v podobě hlasitých hádek, rodinných rozporů nebo „italských domácností“. Tato jednání nejsou nijak sankcionována. K rozlišení domácího násilí a běžného násilí slouží tyto čtyři znaky:

---

⁵ <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=14>

a) Opakování a dlouhodobost násilí

Za domácí násilí nelze považovat ojedinělý a příležitostný násilný akt, i kdyby měl sebezávažnější následky. Musí se naopak jednat o stav déletrvající, přičemž časové intervaly mezi jednotlivými útoky nejsou rozhodující. Jednorázový útok však může v mnoha případech znamenat začínající domácí násilí, proto by neměl být obětí ani pomáhajícími profesemi podceňován a bagatelizován.

b) Eskalace, tendence ke stupňování intenzity a četnosti násilí

Prvotní projevy domácího násilí mohou být do značné míry svou intenzitou zanedbatelné, oběť si je dokonce může splést s partnerskou láskou. V počátcích se pravidelně jedná o útoky proti lidské důstojnosti, k nimž se přidávají útoky fyzické, které gradují. Vystupňování násilného chování urychluje chorobná žárlivost, alkoholismus a zneužívání jiných návykových látek. V praxi to tedy může vypadat tak, že ze slušně formulovaných požadavků typu „nedělej to, zůstaň se mnou doma, oblékni si něco jiného“ se postupem času stanou rozkazy, za jejichž neuposlechnutí je oběť potrestána.

c) Jasně a neměnitelné role aktérů násilí

Zásadním rozpoznávacím znakem domácího násilí je jednoznačně asymetrický vztah mezi partnery.⁶ Nerovné postavení partnerů určuje jejich role v násilném vztahu, které se nemění, tzn., že jedna osoba je stále týraná a druhá stále útočí. Násilník zneužívající svou moc vzbuzuje strach, kontroluje, organizuje a ovládá život oběti, která není schopna se této síle vzepřít. „Měla jsem děsně pochroumané sebevědomí. Vlastně ho mám stále. Udělal ze mě hadr na podlahu, bez vlastní vůle. Přitom jsem bývala energická, měla jsem hodně koníčků, měla jsem spoustu přátel, ale o všechny jsem přišla... Já jsem se vlastně chovala, jako by se nic nestalo, viděla jsem svět jeho očima.“ (Dagmar, 29 let)⁷

d) Společná domácnost jako místo páchání násilí

Násilník útočí na svou oběť skrytě v soukromí, aby nikdo neviděl jeho násilnické chování. Násilí chce páchat bez důkazů a beze svědků. Nejčastěji je takovým místem společný byt, dům, hotelový pokoj nebo rekreační chata. Může jím však také být např. vozidlo.

---

⁶ Čírtková, L. Soužití s násilným partnerem. Právo a rodina, 2006

⁷ Langhansová, H., Szczepaniková, A., Žáková, M. Jak jednat v případech domácího násilí. Brno: Liga lidských práv, 2004

Druhy domácího násilí:

V oblasti odborných diskuzí se hovoří o čtyřech základních formách násilí. Jedná se o násilí fyzické, psychické, sexuální a ekonomické. Toto rozdělení je založeno na teoretické úrovni, a proto je nepřesné. V praxi se většinou tyto formy prolínají, protože spolu víceméně úzce souvisejí. Na druhou stranu je i toto teoretické rozdělení poměrně důležité, protože pomáhá pochopit, jak všestranně se násilí může vyskytovat a co každou jeho konkrétní formu charakterizuje.

- **Psychické** – psychické násilí se může vyskytovat samostatně, ovšem mnohem častěji je úzce spjato ještě s dalšími typy násilí a to s fyzickým, nebo sexuálním. Stejně tak může fungovat jako jejich předchůdce. O psychické násilí se jedná tehdy, je-li žena ponižována, je-li jí nadáváno, nebo tehdy, říká-li jí její partner, že je ošklivá, hloupá, neschopná a podobně. Do oblasti psychického násilí spadají také veškeré neoprávněné formy omezování, vyhrožování, zastrahování, a to ať už vůči manželce nebo dětem. Další varianta tohoto typu násilí nastává v případě, když se muž snaží svoji manželku všemi možnými i nemožnými prostředky izolovat od její rodiny, přátel a kolegů (sociální izolace). Čím méně lidí kolem sebe žena má, tím větší je pravděpodobnost, že se bude emociálně fixovat na svého násilnického partnera.

- **Fyzické** – fyzické násilí je zjednodušeně to, co oběti fyzicky ubližuje. Pod tímto pojmem se nachází široké spektrum různých a různě nebezpečných forem napadení a zneužívání. Začíná to u „nevinného“ pohlavku, přes facku, postrkování, kopání, škrcení, napadení s různými předměty nebo zbraněmi a končí pokusem o vraždu, v těch nejhorších případech dokonce zavražděním.

- **Sexuální** – o sexuálním násilí mluvíme v případě, je-li žena k pohlavnímu styku nucena, čili když je sex ze strany partnera násilný a vynucený. Sexuální násilí má mnoho tváří. Může přijít v podobě naléhání k různým sexuálním praktikám, které jsou ženě zpravidla nepříjemné, případně je sexuálně obtěžována, či jakýmkoliv způsobem zraňována.

- **Ekonomické** – ekonomické násilí se vyznačuje tím, že o peníze musí žena prosit, dostává „příděly“, je jí zabraňováno v obstarávání si vlastního příjmu, nebo jí není dovoleno o svých vlastních penězích svobodně rozhodovat.⁸

---

⁸ Buskotte A., Z pekla ven – Žena v domácím násilí, Computer Press, 2008

Formy násilného jednání:

- **Sociální izolace** – představuje absolutní uzavření oběti, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů.
- **Zastrašování** – použití křiku, demonstrace síly, vyvolávání strachu, gesta, ničení majetku, týrání zvířat, vyhrožování. Dále používání výhrůžek typu opuštění rodiny, spáchání vraždy dětí nebo partnerky, vlastní sebevraždy, uzavření partnerky do blázince, odnětí dětí.
- **Vyčerpávání** – přikazování někdy až nesmyslné práce, odpírání spánku, potravy, tekutin.
- **Citové týrání** – permanentní nadávky, kritizování, sekýrování, vyvolávání pocitu viny za situaci, popírání faktu násilí s tím, že „oběti se něco zdá“, občasné poskytování laskavosti, odpírání pozornosti, demonstrace milostného poměru s jinou osobou.
- **Ekonomické týrání** – zákaz získání nebo udržení zaměstnání, přidělování kapesného, přinucení žádat o prostředky na obživu, dennodenní kontrola nákupů, znemožnění přístupu k rodinným příjmům, neposkytování finančních prostředků na chod rodiny, vystavování rodiny hladu, chladu, nedostatku oblečení, hygieny. Rozprodávání zařízení domácnosti, neplacení nákladů spojených s bydlením, nerespektování a popírání potřeb dětí.
- **Vydírání** – jehož nástrojem jsou zejména děti, označování oběti za špatnou matku (popř. otce), navádění dětí proti druhému rodiči, vulgární a násilné chování, pohrůžky, že v případě odchodu druhý rodič už děti neuvidí.
- **Zneužívání práv muže** – zacházení s obětí jako se služkou, nadřazené a povýšené chování, osvojení si práva o všem rozhodovat, být tím, kdo určuje role ve vztahu i v domácnosti.⁹

Za rizikové faktory domácího násilí bývaly nejčastěji uváděny: nerovnost pohlaví, mladší věk (18-30), chudoba, odluka, kriminální kariéra, etnická otázka, nezaměstnanost, drogy, nesezdané soužití, základní vzdělání, jeden z partnerů, eventuelně

---

⁹ Voňková J., Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, 2. přepracované vydání, proFem, 2008

oba vyrůstali v násilných rodinných vztazích, předchozí vztahy poznamenané násilím nebo recidivující násilí v současném vztahu.¹⁰

Fyzické násilí

Paní F. je 35 let a je vdaná za svého muže 12 let. Již dva roky po svatbě začal pít, protože se mu nedařilo v práci. Po návratu z hospody byl hrubý, vyhrožoval násilím a nadával. Postupně se situace zhoršovala. Začaly padat facky, poté rány do hlavy a nyní je situace taková, že každý týden minimálně dvakrát přichází manžel paní F. z hospody pozdě v noci a je velice brutální. Pokud se paní F. nepodaří utéci do pokoje, kde se i s dvěma dětmi zamkne, manžel ji bije, když paní F. upadne, kope jí do zad, břicha a hlavy. Paní F. dvakrát upadla do bezvědomí, několikrát musela vyhledat pomoc lékaře, ale neřekla mu, od čeho její zranění pochází. Manžel se jí za útoky už ani neomlouvá, naopak jí vyhrožuje, že jestli někomu jenom cekne o tom, co se děje, zabije ji.

Co je to fyzické násilí, to je asi jasné každému. Víte ale, jakou intenzitu musí mít fyzický útok agresora, abyste mohli tvrdit, že jste obětí domácího násilí? I pouhá facka je domácím násilím, když je uštědřována opakovaně, například jako trest za špatně vyžehlené košile nebo pozdní návrat domů. Mnozí z nás jistě vědí o nějaké domácnosti, kde si manžel ženu "prostě srovná". Jenže známe i případy tak brutálního fyzického útoku, jaký si běžný člověk vůbec nemůže s partnerským životem spojovat. Existují případy, kdy muž ženě rozřeže nohy a ruce a přinutí ji, aby si rány šila sama, s tím, že ji nepustí k lékaři. Rány sekerou, pálení ohněm, kyselinami, jedy... i to je domácí násilí. Násilí, které často začíná jako obyčejná facka, která je dle mnoha lidí soukromou věcí, která se prý týká pouze rodiny a nikomu jinému do toho nic není.

Psychické násilí

Panu D. je 59 let a je to bývalý profesionální voják. Žije se svou ženou, paní E. na malém městě. Pan D. byl vždycky přísný, ale od té doby, co odešel do penze, má naprosto nepřiměřené nároky, požaduje jídlo na stole na vteřiny přesně, srovnané hrnky podle velikosti, prádlo v dokonalých komíncích. Za všechny prohřešky proti tomuto drilu svou ženu trestá tím, že o ní všude vypráví, že je neschopná, nemluví s ní, vše rozhází, aby to musela znovu udělat "pořádně". V poslední době se u pana D. začal objevovat stihomam. Pan D. spí s legálně drženou pistolí pod polštářem, vyhrožuje paní E., že jestli na něj donáší, tak ji zastřelí. Paní E. se

---

¹⁰ Gjuríčová Š., Kocourková J., Koutek J.: Podoby násilí v rodině, Vyšehrad, 2000

z neustálého napětí začíná rozpadat osobnost. Pochybuje o sobě a začíná vidět za vším manželovy imaginární nepřátele.

Psychické násilí, psychické týrání, i to je součástí domácího násilí. O čem mluvím? Urážky, které mají za cíl srážet sebevědomí oběti, zakazování styku s přáteli, s rodinou, zákaz chození do zaměstnání, bojkot a zakazování koníčků, vyhrožování, zastrasování, vydírání, extrémní žárlivost, pokusy o totální ovládnutí života oběti. Agresor se tím vším často snaží dosáhnout kontroly nad životem oběti, která je mu často vydána na milost či nemilost, protože je odříznuta od všech možností pomoci nebo úniku. Agresor také často svou oběť sráží a zesměšňuje, protože si tak vytváří falešný obraz o své vlastní velikosti a dokonalosti. Zde, více než kde jinde, platí rčení, že domácí násilí začíná tím, že jde o důstojnost oběti.

Sexuální násilí

Slečně M. je 25 let a žije rok a půl se svým přítelem u něj v bytě. Před třemi měsíci přivedl přítel domů svého kolegu z práce s tím, že si může jeho přítelkyni na noc vypůjčit, pokud se on sám bude moci dívat. Kolega z práce slečnu M. znásilnil. Od té doby dochází k nim domů asi jednou za 14 dní a pokaždé se odehraje to samé. Slečna M. propadla hluboké depresi, chce spáchat sebevraždu, od přítele odejít nechce, protože si myslí, že by se musela s hanbou vrátit k rodičům a ani si neumí představit, jak požádat o pomoc. Na pomoc se přišla ptát její kamarádka, které se slečna M. v záchvatu zoufalství svěřila.

Domácí násilí se projevuje i jako násilí sexuální. To zahrnuje například vynucování pohlavního styku a jiných sexuálních aktivit, které jsou oběti nepříjemné, vykonávání těchto praktik na oběti bez ohledu na její odpor. Toto násilí je často kombinováno s násilím fyzickým a psychickým a na oběť má zvláště devastující vliv.

Ekonomické násilí

Pan T. je bohatý podnikatel, který má veliký dům, několik automobilů a bazén. Je ovšem přesvědčen, že za vše, co má, vděčí své tvrdé práci a tomu, že se v mládí uměl bez mnoha věcí obejít a tak ušetřit. Svě ženě, paní Z., která nepracuje a stará se o jejich tři malé děti, dává na domácnost čím dál tím méně peněz. Paní Z. musí dělat vše v domácnosti sama, nemá peníze na provoz úplně obyčejných věcí jako je například pračka. Tu manžel prodal se slovy: Valcha je levnější. Paní Z. vaří pro sebe a své děti z věcí, které musí pěstovat na zahradě, nebo nakupovat za minimum peněz.

Pan T. nikdy doma nejí. Když paní Z. žádá o více peněz, třeba na nové oblečení pro děti, její manžel jí nadává, že je neschopná hospodyně a někdy ji i bije. Paní Z. nechce manžela opustit, protože ho jejich děti mají rády.

Co si má člověk představit pod pojmem ekonomické násilí? Je to takové jednání agresora, které směřuje k tomu, aby na něm byla jeho oběť ekonomicky závislá. Taková závislost oběti umožňuje agresorovi možnost, jak oběť ovládat. Zde mám na mysli například kontrolu veškerých financí v rodině, nucení k živoření pod hranici únosného minima, ničení věcí a majetku oběti, zneužívání její platební karty a podobně.

Sociální násilí

Panu K. je 68 let, je částečně invalidní a žije se svou ženou asi 40 let. Jeho manželka mu dříve zakazovala chodit za přáteli do hospody, poté mu zakazovala chodit ven s tím, že jen utrácí peníze, což nebyla pravda. Panu K. teď manželka znemožňuje opouštět jeho pokoj tím, že mu bere jeho berle, bez kterých se pan K. nemůže pohybovat, zamyká ho v pokoji, pokud chce pan K. svůj pokojík opustit, odmítá mu dát jídlo, sebrala mu všechny jeho knihy, zamyká záchod a ukrývá klíče... Pan K. byl ve svém pokoji jednou zavřen bez přestávky tři týdny. O pomoc sám nežádá, stydí se. O tom, jak mu pomoci, se zajímají jeho děti.

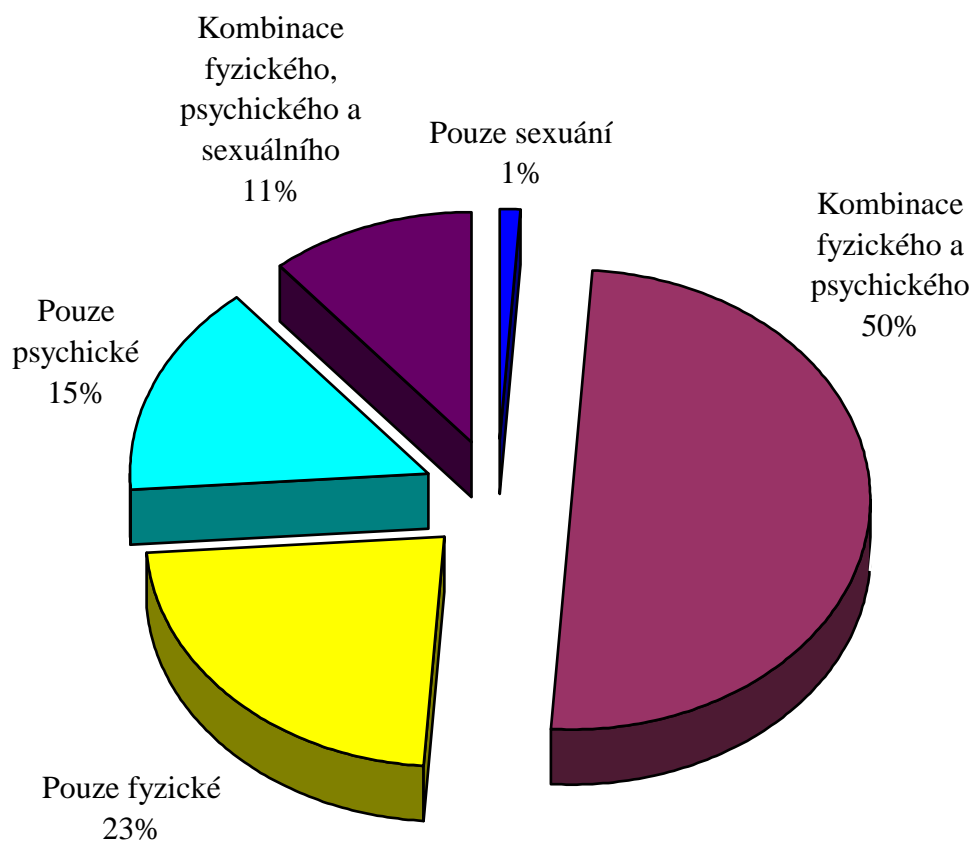
Sociální násilí se úzce váže na násilí psychické a do jisté míry se s ním kryje. Toto násilí spočívá právě v odříznutí oběti od okolního světa například tím, že agresor donutí oběť přestat studovat, pracovat, vycházet z domu, telefonovat, ale třeba i sledovat televizi a poslouchat rádio. Tento druh násilí je zákeřný tím, že oběť, která byla dlouhodobě odříznuta od prostředí, ve kterém by mohla najít záchranu, už po jisté době tuto záchranu ani nehledá a často ji ani nevidí, nebo dokonce odmítá, když je jí nabídnuta.¹¹

---

¹¹ <http://www.rodina.cz/clanek5998.htm>

Graf 1:

Formy domácího násilí

Specifika domácího násilí

Domácí násilí se odehrává "beze svědků" a mezi osobami, které k sobě mají (či měly) blízký vztah. Navíc se jedná snad o jediný trestný čin či přestupek, v jehož případě pachatel neopouští "místo činu" - díky určité toleranci totiž neočekává, že by za své chování mohl být odsouzen či potrestán.

Domácí násilí má přitom vždy svoji historii. Začíná často velmi nenápadně, takže si jeho prvních příznaků oběť často ani nevšimne. Pokud se ovšem domácí násilí hned v počátcích nezastaví, má stupňující se tendenci, opakuje se a nabývá na intenzitě.

Fáze domácího násilí

Domácí násilí nebývá jednorázovým aktem. Spíše se jedná o cyklicky se opakující etapy. První projevy domácího násilí bývají nenápadné a i z praxe s práce s oběťmi domácího násilí se dá říci, že většina obětí nedokáže přesně určit, co bylo tím prvním spouštěcím mechanismem a kdy vlastně násilí ve vztahu začalo.

Příklad: Stává se, že počáteční partnerova pozornost (např. vyzvedává ženu z práce, přemlouvá jí, ať raději zůstane večer s ním, než aby chodila za kamarádkami apod.), přeroste v nadměrnou kontrolu. Z počátku pozorný partner nepustí ženu bez dohledu nikam, často ji i donutí k odchodu z práce, aby se mohla lépe věnovat jemu a domácnosti. Časem žena zjistí, že již nemá žádné funkční sociální vazby, nevidá se ani s rodinou a je úplně izolovaná.

Jisté je, že průběh každého vztahu i projevů násilného jednání v něm se liší, ale i přesto se dají vysledovat společné rysy. Násilí se objevuje ve fázích, které se opakují. Tyto období bývají díky cyklické podobě označovány za „kruh domácího násilí“ nebo také „spirála násilí“ – v tomto názvu je zohledněna i vzrůstající agresivita a brutalita útoků.

Domácí násilí prochází třemi fázemi. Fáze vytváření napětí bezprostředně předchází období týrání. Agresor bývá rozčilený, žárlivý, podrážděný, zuřivý a explozivní a oběť kritizuje. Oběť se v této fázi snaží být úslužná, uctívá, pečující, obviňuje sebe sama a snaží se tím, že vyhoví násilníkovi, vyhnout konfliktu.

V období týrání agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází k propukání fyzického a psychického násilí. Oběť se v této fázi cítí bezmocná, bojí se a vůči agresorovi cítí zlobu.

Poslední fáze je někdy nazývaná obdobím usmiřování, fází lásky nebo také poetickým označením líbánek. Agresor po období týrání cítí vinu, oběti se snaží omluvit a slibuje jí, že už se násilí nebude nikdy opakovat. Ujišťuje ji o svých citech apod. Oběť mu věří, má naději, že se vztah urovná a agresorovi odpouští.

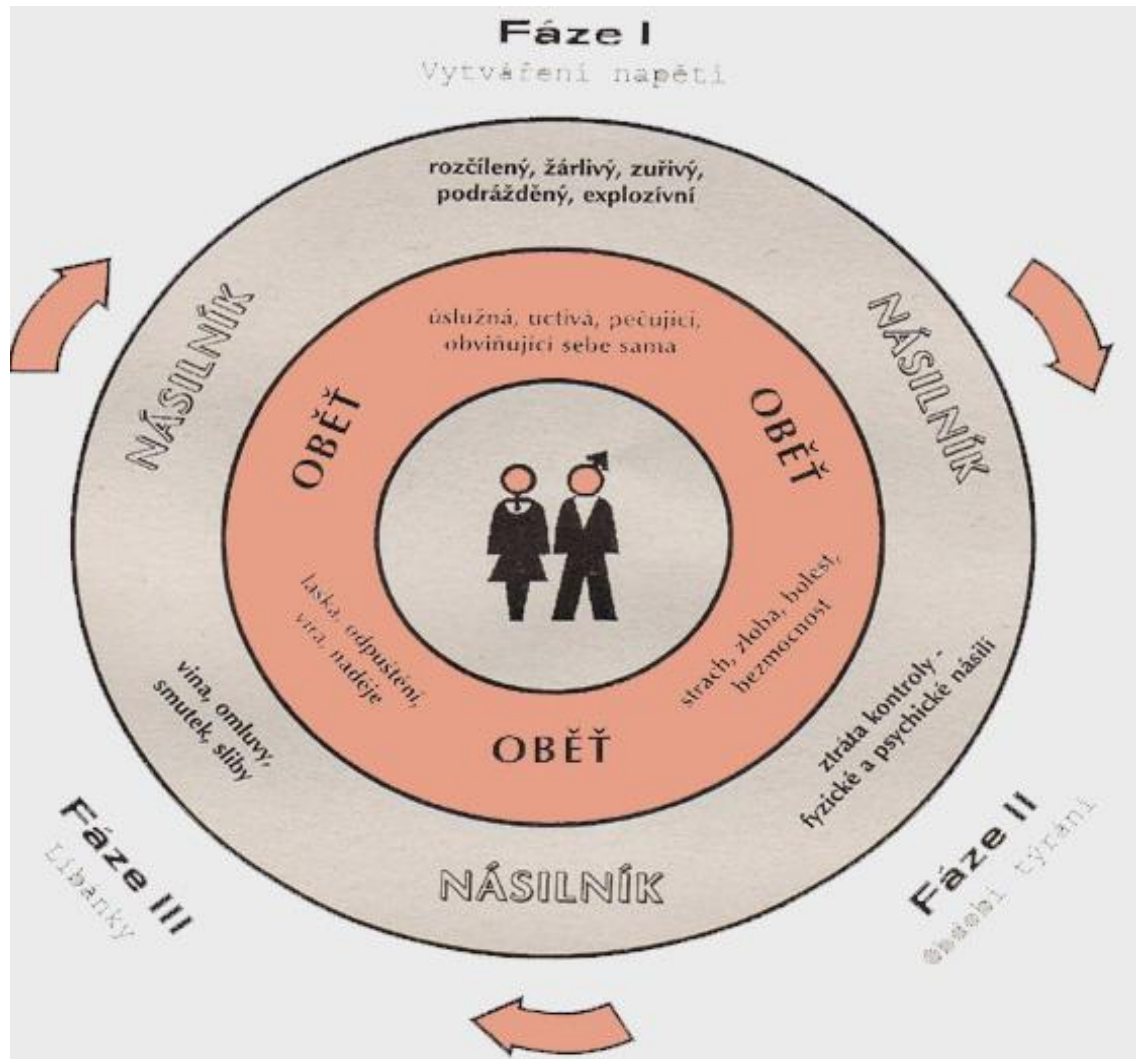
Tyto fáze se pak opakují. Jediné, co se mění, je intenzita týrání, které se zvětšuje, a poměr délky trvání jednotlivých fází. Většinou se zkracuje fáze „líbánek“ a prodlužuje fáze týrání a vytváření napětí.¹²

---

¹² <http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643226>

Obrázek 1:

Kruh domácího násilí¹³

Mýty o domácím násilí

Přestože je fenomén domácího násilí i v České republice vnímán jako závažný celospolečenský problém, ze zkušeností obětí i odborníků, kteří se touto problematikou zabývají, jasně vyplývá, že ve společnosti stále přetrvává řada mýtů, které znesnadňují pozici oběti a naopak napomáhají násilníkům.

¹³ <http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643226>

Tyto rozšířené předsudky brání ženám, aby otevřeně hovořily o tom, co prožívají, a vedou k jejich další viktimizaci. Tvoří překážky při hledání a poskytování účinné pomoci obětem, omlouvají a racionalizují násilné chování pachatele a odvracejí pozornost od skutečného problému. Mezi nejčastější mýty patří:

- **Partnerské násilí je soukromá záležitost, do které by se okolí nemělo míchat...**Násilné činy jsou podle našich zákonů trestné bez ohledu na to, zda se odehrávají doma nebo na veřejnosti. Praxe ukazuje, že účinná pomoc obětem a přerušení či ukončení násilí ve vztahu si vyžaduje zásah zvenčí a vzhledem k širokému spektru důsledků násilí také úzkou spoluprací řady institucí. V roce 2004 vstoupil v účinnost § 215a trestního zákona, ve kterém byla stanovena nová skutková podstata týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Od roku 2007 poskytuje obětem domácího násilí větší ochranu také zákon č. 135/2006 Sb., který kromě jiných změn také přináší možnost vykázat násilnou osobu ze společného obydlí.

- **Partnerské násilí se týká jen několika lidí...**Studie, které se zabývaly rozšířením jevu partnerského násilí v celé populaci se shodují, že se nejedná o jev, ke kterému by docházelo výjimečně. Ve Velké Británii například domácí násilí tvoří více než čtvrtinu všech ohlášených trestných činů. 40 – 50 % zavražděných žen je zabito vlastním partnerem či manželem. Z průzkumu agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí vyplývá, že tři pětiny populace znají případy násilí mezi partnery z doslechu a více než čtvrtina se s ním setkala přímo.

- **K partnerskému násilí dochází jen v nižších společenských vrstvách...** Z odborných studií i z klinických zkušeností vyplývá, že k partnerskému násilí dochází ve všech společenských vrstvách, bez ohledu na vzdělání, příjmy, bydliště a mnoho pachatelů i obětí zastává významné společenské postavení (lékaři, právníci, policisté, podnikatelé apod.). Na jeho výskyt nemá vliv věk, náboženské vyznání ani rasa. Partnerské násilí se vyskytuje jak v heterosexuálních, tak homosexuálních vztazích. Dojem, že se násilí týká jen určitých vrstev, vznikl zřejmě proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných.

- **Partnerské násilí jsou jen drobné neshody...** Základními charakteristikami partnerského násilí je dlouhodobé trvání a opakování násilných incidentů. Ty se v cyklu násilí střídají s fázemi klidu. Kromě psychického teroru a fyzického násilí domácí násilí zahrnuje i případy, které končí vážným poraněním s doživotními následky či smrtí. Týrání je v řadě případů i pravděpodobnou příčinou sebevražd žen, kde nebyla stanovena příčina.

- **To není násilí, je to jen hádka...** Je nutné si uvědomit významný rozdíl mezi hádkou a násilím: Při hádce se jedná o konflikt dvou stran, které jsou přibližně stejně silné, vyrovnané. Většinou jde o konflikt zájmů, přičemž každá strana se snaží prosadit své stanovisko. Pokud však je mezi nimi nerovnost sil a moci (např. jedna strana prosazuje své zájmy prostřednictvím zastrašování, využívání fyzické převahy, zbraní nebo ekonomickou převahou), už se nejedná o hádku, ta se mění v násilí.

- **Příčinou násilí je alkoholismus partnera...** K násilí dochází také v rodinách, kde partner nepije. Alkohol může působit jako stimulátor násilí, pod jeho vlivem se odbourávají zábrany a agresivní impulsy se zesilují, není ale příčinou násilí. Stav opilosti je často násilníky využíván jako omluva pro agresivní chování. Také pro některé ženy je mnohdy přijatelnější věřit tomu, že jejich muž by se nechoval násilně, kdyby nepil. Velmi traumatizující pro ně je, když k násilí dojde, i když partner není opilý.

- **Ženy muže k násilí vyprovokovaly...** Pachatelé násilí často tvrdí (a bohužel se s takovýmto obviněním setkávají ženy i z úst policistů či pracovníků pomáhajících profesí), že byli k násilí vyprovokováni. Takovýto postoj pak legitimizuje násilné chování a zbavuje násilníka odpovědnosti za jeho chování. Jako záminka k násilí může posloužit cokoli: ženin názor, kontaktování rodiny či přátel, připravené jídlo, chování dětí a jiné. Týrané ženy se vyznačují tendencí vyhovět všem partnerovým požadavkům. Jedním z mechanismů, kterým se ženy vyrovnávají s násilím, je vytváření takových vzorců chování, které minimalizují možnost eskalace násilí. Žádná záminka by neměla sloužit jako omluva násilí. Pokud má agresor zlost na někoho jiného, ve většině případů nikdy situaci neřeší násilím. To, že se jedná o jeho ženu či partnerku, jej nelegitimizuje k agresivnímu a majetnickému chování.

- **Situace není tak strašná, jinak by žena odešla...** Pro většinu lidí je nepochopitelné, proč týraná žena od svého partnera neodejde. Tím, že ve vztahu zůstává, je jí připisována odpovědnost za další násilné incidenty. Intenzita a nebezpečnost násilí se zvyšuje pozvolna v průběhu času. Žena mezitím ztrácí vědomí hranic toho, co je pro ni nebezpečné a ohrožující, a začíná podceňovat vážnost násilných incidentů.¹⁴

Charakteristické vlastnosti násilného partnera

Násilník může pocházet z jakékoliv společenské vrstvy. (Nezáleží tedy na jeho náboženském vyznání, dosaženém stupni vzdělání, příslušnosti k etniku apod.). Pro pachatele domácího násilí je charakteristický dvojitý vzorec chování - navenek přistupuje ke své partnerce pozorně a mile, v soukromí k ní však bývá bezohledný a násilnický. Pachatelé domácího násilí byli často sami v dětství týráni. Více než polovina chlapců, kteří byli týráni v dětství, se v dospělosti dopouští násilí.

Typické pro násilného partnera bývá: nízké sebevědomí, snaha neustále kontrolovat, vychovávat a omezovat svoji partnerku, jasná představa o dělbě rolí mezi mužem a ženou, neschopnost vyjadřovat své city a udržování povrchních vztahů.

Násilník považuje násilí za vhodný a správný způsob řešení konfliktů v partnerství. Svě násilné chování však bagatelizuje, omlouvá, popírá je a většinou pro ně nachází mnohá zdůvodnění (říká např., že za násilí může alkohol, provokace partnerky, zlé dětství, stres apod.).

V zásadě lze nalézt dva hlavní „typy“ násilné osoby¹⁵:

1. **„sociálně problémový jedinec“**, což je násilník s kriminální minulostí, který se běžně chová násilně vůči většině lidí. Je agresivní a nepřizpůsobivý, často užívá alkohol a drogy;
2. **„muž/žena dvojitá tvář“**, což je násilník, kterého okolí zná jako slušného a bezproblémového člověka, který nemá žádné zkušenosti s policií.

Dalšími typy násilníků jsou:

3. **„rozpadlý alkoholik“**, u něhož se násilné chování prohlubuje v závislosti na užívání velkého množství alkoholu, přičemž je sociálně a psychicky deprivován

¹⁴ Marvánová-Vargová B., Pokorná D., Toufarová M. – Partnerské násilí, LINDE nakladatelství, 2008

¹⁵ Zbořilová, K. K problematice domácího násilí. Kriminalistický sborník, 2006

4. **„psychopatický pachatel“**, který se chová násilně z důvodu narušení své osobnosti. Tento typ násilníka je velmi nebezpečný, používá mučivé způsoby týrání a své chování dokáže výborně maskovat. Je mistrem manipulace, lží a často oběť pronásleduje i po skončení vztahu. Je ve svém jednání značně nevyzpytatelný;
5. **„obyčejný, reaktivní násilník“** je osoba, která řeší násilím stres nebo svou složitou životní situaci. Obvykle jde o slabého a nejistého jedince, který si na oběti vybíjí svůj vztek a posiluje sebevědomí. Tento typ pachatele je nejobvyklejší.

S ohledem na šíři a komplikovanost této otázky existují samozřejmě i další typologie, které se snaží přiblížit povahové rysy násilníků. Pro představu jsem uvedla výše zmíněnou, která podle mého názoru nejvíce odpovídá realitě a pod kterou si i „průměrný jedinec“ dokáže představit, o jaký typ osoby se asi jedná.

Oběť domácího násilí

Obětí násilníka se může za určitých předpokladů stát každý. Voňková (2004) tvrdí, že „existuje pouze jediný rizikový faktor predispozice k obětnímu chování a tím je týrání či zneužívání, eventuelně přítomnost násilnému chování v dětství.“ Dospělá osoba si pak nachází jako partnera násilníka a snaží se jej svým vhodným chováním změnit. „Platí, že pokud člověk prožije určité trauma, toto trauma nezpracuje, má tendenci neustále opakovat stejné vzorce chování vedoucí k dalšímu pokračování traumatu, až do doby, než dojde k jeho vnitřnímu pochopení a zpracování.“

Důvodů, proč oběť neopustí násilníka, může být spousta. Především jí k němu pojí citové pouto. Násilník se omlouvá a tvrdí, že už to nikdy neudělá a dokáže být nějakou chvíli i velice pozorný, dokud mu oběť neodpustí. Často spolu mají děti. Oběť se obává, že pokud by odešla, rozbila by rodinu. Zvláště pokud tato slova slyší ze svého nejbližšího okolí, není si schopna uvědomit, že rodinu už dávno rozbil násilník. Oběť může být bez finančních prostředků, protože partner disponuje veškerým majetkem. Někdy se stává, že je oběť natolik izolovaná od okolí, že se nemá na koho obrátit, nikdo jí nepomůže a dost možná jí ani nikdo neuvěří, že je skutečně oběť. V neposlední řadě může mít oběť strach násilníka opustit. Obává se, že se jí, nebo dokonce jejich dětem agresor pomstí. „Týraná oběť navíc trpí „syndromem týraných obětí“.

Jedná-li se o dlouhodobé týrání, je téměř vyloučené, aby se z tohoto stavu sama vymanila.“(Voňková, 2004)

1.3 Domácí násilí a stalking - pronásledování

Stalking je jedna z podob násilí, která byla dlouho opomíjena. Jejím hlavním znakem je posedlost, fixace známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pachatel pronásleduje vyhlédnutou oběť dopisy, telefonicky, SMS zprávami či vtíráním se do její blízkosti. Pronásledování může být motivováno údajným nebo skutečným obdivem či láskou, anebo také zlobou a nenávistí.

Bohužel ne vždy ukončení vztahu s domácím násilím znamená konec násilí. Často se stávají případy, že ženu její bývalý přítel pronásleduje, vyhrožuje jí nebo ji fyzicky napadne. V některých případech začne být muž agresivní a násilnický vlastně právě až po rozchodu. Pak začnou nepříjemné telefonáty, „čihání“ před domem, propíchávání pneumatik u auta, pomluvy. Takové chování nazýváme stalking. Tento anglický výraz označoval původně v řeči lovců stopování, přiblížení se k lovené zvěři. Stejně, jako se lovci chovají ke své kořisti, chovají se takoví muži k ženám: číhají na ně, sledují je, snaží se k nim co nejvíce přiblížit, někdy decentně a tiše, jindy velmi agresivně a nebezpečně. **Stalking je obecně velmi nebezpečný fenomén, jedná se o úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost.** Své oběti může dokonce přivést k naprostému nervovému kolapsu. Obecně vede k psychoteroru, který může být nejen velmi nepříjemný, ale dokonce i životu nebezpečný.

V devadesátých letech minulého století se o stalkingu mluvilo hlavně v rámci sledování a obtěžování populárních osob a celebrit, tedy sportovců, politiků, herců nebo zpěváků. Nové průzkumy prokázaly, že pronásledování celebrit skutečně není ten jediný, a ani v nejmenším ne ten nejfrekventovanější druh stalkingu. Tímto problémem jsou totiž nejvíce postiženi úplně obyčejní lidé. Četné studie naznačují, že zhruba 2 až 8 % obyvatel se stává obětí tohoto deliktu. Týká se to převážně žen – ženy jsou obecně téměř čtyřikrát více obtěžovány a sledovány než muži.

Hlavní znaky stalkingu

Mezi nejdůležitější hlavní znaky patří opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby (ať už známé či neznámé), nevyžádanou a nechtěnou pozorností.

Základní (typické) projevy nebezpečného pronásledování - stalkingu:

Pachatel systematicky obtěžuje oběť nevyžádanou a nechtěnou pozorností.

1) **Opakované a dlouhodobé pokusy kontaktovat oběť** pomocí dopisů, e-mailů, telefonátů, SMS zpráv, zasíláním různých zásilek s dárky. Obsah těchto zpráv může být příjemný až veselý, ale též urážející, zastrašující. Výjimkou nejsou zprávy původně příjemné, snažící se získat odpověď či kontakt oběti, až později po zprávě urážející, nevkusné či zastrašující.

2) Demonstrování moci a síly stalkera

V tomto případě stalker ve svých projevech dává důraz na přímé či nepřímé výhrůžky, které v oběti budí oprávněný strach a obavy. Do této kategorie patří například fyzické pronásledování oběti cestou do práce, na nákup nebo naopak zpět k domovu, pronásledování autem, čekání na oběť před domem apod. Výjimkou zde nejsou ani výhrůžky přímého násilí, vyhrůžky zabitím apod. V případě sadistického pronásledovatele, který se snaží důsledně a zcela kontrolovat život oběti je riziko napadení včetně usmrcení oběti podstatně vyšší. Pronásledovaná oběť pak bývá častou obětí sexuálně motivované vraždy.

3) Poškození a ničení věcí

Sem můžeme zařadit například poškrábané auto, lak poškozený sprejem, propíchané pneumatiky, rozbité okno bytu nebo likvidace domácího zvířete včetně poškození osobních věcí. Můžeme sem zařadit například i zasílání virů e-mailem a tím mnohdy ztrátu dat v počítači oběti.

Legislativa

Policie v naší zemi má velmi málo - ba přímo nedostatek - informací o těchto formách obtěžování, neexistují instrukce ani metodické pokyny jak v těchto případech postupovat (na rozdíl

třeba od domácího násilí) a tím policie nemusí vzniklé nebezpečí správně vyhodnotit. Také v podstatě ani neumí kvalifikovaně poradit oběti.

Přesto se pronásledování konečně dočkali. Jejich soukromí a mnohdy i životy pomůže ochránit nový trestní zákoník.

Od 1. ledna 2010 se změnil po 61 letech trestní zákoník. Zpřísňuje některé sankce a zavádí i nové druhy trestných činů. Zpřísnění trestů pro nejtěžší násilníky. Trestání nebezpečného pronásledování neboli stalkingu. Domácí vězení a další alternativní tresty, které mají pomoci přeplněným českým věznicím. Rozlišení drog na měkké a tvrdé. To je jen malá část změn, kterou od ledna 2010 přináší nový trestní zákoník.

Nový kodex zavádí i speciální paragraf pro stalking neboli úporné pronásledování jednoho člověka jiným. Až dosud policie mohla proti stalkingu zakročit jen stěží a k akci se často odhodlala až poté, co pronásledování přerostlo ve fyzické násilí. Nyní za pronásledování (stalking = slídění), a to i prostřednictvím mobilu či e-mailu, hrozí až 3 roky vězení.

ZNĚNÍ PARAGRAFU:

"kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví či o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li uvedený čin vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami."

Dříve na tom ale ani jiné evropské státy nebyly o moc lépe, snad jen s výjimkou Německa, kde se legislativa připravuje.

Naproti tomu v USA je stalkerství posuzováno jako trestný čin již od roku 1990. Zde je však třeba říci, že velký nárůst stalkerství jde ruku v ruce s rozvojem internetových technologií, které velmi přejí právě stalkerům.

Zde je možné vysledovat technologický náskok USA před Evropou, a tím také stalkingu, protože moderní technologie stalkerům usnadňují jejich práci a rozšiřují jejich pole působnosti.

Tak zvaní "kyber stalkeři" (kyber stalkers) využívají nepřeberných možností internetu a mobilní komunikace k tomu, aby

své oběti vyhledávali, vybírali a později i obtěžovali. Využívat k tomu mohou např. chatů, zápisů do knihy návštěv jednotlivých obětí, zasílání e-mailů, SMS zpráv apod.

Kdo jsou stalkeři?

Kdo jsou stalkeři a odkud se rekrutují? Podstatou je to, že agresor - stalker - je osoba, kterou uspokojuje týrat druhé.

Zde je třeba rozlišit situace:

- oběť osobu agresora zná a ví, o koho jde
- oběť osobu agresora zná, ale neví, že právě tato osoba je agresorem
- oběť osobu agresora nezná

V prvním případě se může jednat o bývalého partnera (partnerku), přítele, ale také např. spolupracovníka v zaměstnání. Zde je oběti známo, kdo je agresorem. To ale v případě, že se agresor oběti identifikuje.

V druhém případě může jít o tytéž osoby, avšak v tomto případě se agresor oběti neidentifikuje a oběť netuší, že agresorem je bývalý přítel nebo sused apod.

Ve třetím případě agresor oběť v podstatě nezná. Může se jednat např. o obtěžování celebrity - notoricky a veřejně známé osoby jedním z obdivovatelů apod.

Rozpoznat a odhalit agresora - stalkera nemusí být vůbec jednoduché a mnohdy se to ani nepodaří. Může se jednat o společensky zcela normální osobu, u které nelze asi vytušit, že např. s použitím internetu a SMS zpráv obtěžuje svoji oběť.

Nejjednodušší a snad i nejznámější a také nejčastější druh stalkera zahrnuje ty jednotlivce, kteří byli dříve partneři. V anamnéze je pak častým jevem domácí násilí. Zde lze uvést několik psychologických charakteristik: nálada, úzkost, nízká sebeúcta, společenská nejistota, narcismus, velká žárlivost, chorobné milostné omámení až pobláznění.

Typologie stalkerů s ohledem na rizikovost pro oběť

a) odmítnutý pronásledovatel (REJECTED STALKER)

Tato osoba se dopouští pronásledování v důsledku rozčarování a roztrpčení z ukončeného vztahu. Může jít o vztah intimní, rodinný, pracovní či obchodní, není výjimkou i vztah terapeutický. Chování stalkera je následkem jeho touhy obnovit vztah nebo je odplatou, revanší za odmítnutí.

b) Hledač intimity (INTIMACY SEEKER)

Tento typ touží po vztahu s osobou, která ho zaujala. Předpokládá, že bude její city opěťovat. Obvykle si vybírají osoby cizí nebo povrchně známé. Z jejich řad se rekrutuje většina pronásledovatelů celebrit. Neusilují primárně o sexuální vztah, ale dominuje touha po akceptaci uctívanou osobou, např. celebritou. Pronásledovatelé tohoto typu mívají obvykle prázdný život, smyšlený vztah je zpravidla jediným "vztahem" v jejich momentálním životě.

c) Nekompetentní nápadník (INCOMPETENT SUITOR)

Tento typ chce nějaký poměr, ale nehledá intimitu ani opěťovný vztah, ale hledá rande nebo sexuální schůzku. Tuto skupinu tvoří sociálně a interpersonálně málo způsobilí jedinci.

d) Zlostný pronásledovatel (RESENTFUL STALKER)

Svou oběť úporně pronásleduje kvůli skutečnému či domnělému zranění, újmě, kterou mu oběť přivodila. Tito stalkeři vynikají ve vyhrožování a zavražďování, bývají až kverulantsky vytrvalí. Obtěžování jim přináší satisfakci, jde jim o moc a kontrolu nad obětí.

e) Predátorský pronásledovatel (PREDATORY STALKER)

Jeho cílem je útočné až sexuálně agresivní chování. Vyznačuje se systematičností v postupech, sbírají informace o oběti, fantazírují o útoku. Je nutno dodat, že líčené vzorce chování se vyskytují i u některých sexuálních pachatelů.¹⁶

---

¹⁶ Doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc., Policejní akademie ČR, Praha - Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), www.bkb.cz

1.4 Organizace zabývající se domácím násilím

DONA Linka¹⁷

Od 11. září 2001 funguje v nepřetržitém provozu a v celostátním měřítku DONA linka, linka pomoci obětem domácího násilí (tel.: 251 511 313). DONA linka je společným projektem Bílého kruhu bezpečí a Philip Morris ČR, a.s.

Linka umožňuje obětem domácího násilí aktuální orientaci v systému záchranné sítě státních i nestátních služeb v České republice. Služba tohoto druhu účinně podporuje oběti domácího násilí, neboť nabízí snadno dosažitelnou radu a podporu poskytovanou při záruce úplné anonymity volajícího. Těžiště práce linky spočívá v poskytování pomoci obětem domácího násilí, jeho svědkům, ale též příbuzným a známým obětí. Konzultanti linky poskytují okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu obětem domácího násilí. Nepřetržitý provoz linky zajišťuje 30 konzultantů, např. 7 právníků, 8 psychologů, 11 absolventů a studentů VŠ a sociální pracovníci.

Dále linka nabízí informace pomáhajícím odborníkům, kteří se v rámci výkonu své profese dostávají do přímého kontaktu s oběťmi domácího násilí.

Po zkušenostech ze zahraničí bylo rozhodnuto o utajení pracoviště linky DONA, a to vzhledem k tomu, že domácí násilí je specifický problém, který často zahrnuje i vyhrocené násilí, jež se může obrátit i proti pomáhajícím osobám. Pouze předpoklad bezpečného zázemí umožní konzultantům linky poskytování opravdu účinné pomoci obětem domácího násilí.

Klienti se obrací na linku zejména s problémem domácího násilí (54,9 %), ale také v případech trestných činů, přestupků či obdobných záležitostí. Linka již byla několikrát kontaktována v případech pohlavního zneužívání dětí a dalších.

O.p.s. proFem

O.p.s. proFem byla založena v lednu 1994 (jako nadace), činnost ale zahájila již v listopadu 1993. Organizace byla původně založena pro strukturální podporu ženských neziskových organizací a projektů. Vzhledem k situaci v ČR se proFem o.p.s. také zabývala tématem porušování lidských práv žen. Jednalo se především

---

¹⁷ <http://www.donalinka.cz>

o přístup k násilí na ženách s důrazem na domácí násilí. Tématikou násilí na ženách se organizace proFem zabývá od roku 1998; v tomto roce zahájila mezinárodní modelový právní projekt “AdvoCats for Women” – právní pomoc pro ženy - oběti násilí.

V současné době projekt AdvoCats for Women nabízí bezplatnou Linku právní pomoci pro ženy - oběti násilí (každou středu od 18:30 do 20:30 na tel.: 224 910 744), síť dlouhodobého právního zastupování pro ženy, oběti násilí (s centry Brno, Praha, Most), jednorázové i opakované bezplatné právní konzultace pro ženy – oběti násilí, sociálně-právní školení k tématu domácího násilí pro sociální pracovníky a Fond právní pomoci ženám – obětem násilí. Projekt se soustředí i na ovlivňování nutných legislativních změn.

Statistiky domácího násilí obecně podle proFem¹⁸:

- oběťmi domácího násilí jsou z 80-90% ženy, počet domácích útoků na muže je příliš nízký, aby se daly vytvořit spolehlivé odhady, pohybuje se kolem 0,9%
- čtvrtina až polovina všech žen byla fyzicky týraná současným nebo bývalým partnerem, polovina žen byla podrobena soustavnému emocionálnímu a psychickému týrání (Kolumbie, Keňa, Mexiko, USA),
- 30% žen se minimálně jednou za život setkalo s fyzickým týráním (Německo),
- 4 000 000 žen zažije každoročně fyzické týrání od svého partnera (USA),
- každá třetí žena zažije násilnické chování svého manžela nebo partnera (Německo),
- v 95% případů ošetřující lékař neusoudil, že zranění je následkem domácího násilí (USA).

Další studie a šetření¹⁹: v zemích evropské unie žije 170 miliónů žen, podle odhadů je 42-56 miliónů z nich postiženo mužským násilím. Ve Švédsku je každých dvacet minut bita jedna žena, každých deset dní umírá jedna žena rukou muže, který jí byl blízký. Ve Španělsku dokonce každých šest dní. V roce 2001 se stalo ve Španělsku 46% žen objektem násilí nebo vyhrožování ze strany mužů, u každé desáté ženy to byl její partner.

---

¹⁸ <http://www.profem.cz>

¹⁹ Podle Voňkové 2004

V Holandsku se 27% žen stalo někdy obětí domácího násilí. Ve Finsku se podle výzkumu z roku 1998 ukázalo, že 50% tázaných žen trpí násilím nebo hrozbou násilí ze strany bývalého manžela nebo partnera, 36% mužů se dopouštělo násilí během manželského soužití. Každý druhý den umírá žena na následky násilí ve sféře blízkých vztahů. Velká Británie jako vzor demokratického zřízení na tom není o moc lépe, u 11% žen žijících v partnerství bylo zjištěno fyzické napadení. V Kanadě proběhlo na toto téma množství výzkumů a výsledky se velmi liší. V roce 1989 11,2% respondentů udalo fyzické týrání a podle jiného výzkumu 17,8 % žen uvedlo násilí od partnera. V roce 1993 uvedlo 25% žen týrání od partnera. Ještě otřesnější výsledky udávají šetření například v Chile, Ekvádoru, Mexiku, na Srí Lance a jinde, kde až 60% žen týral jejich intimní partner. V Kostarice jen o málo méně - 54%. V Indii uvedly v roce 1990 tři čtvrtiny žen, že jsou bity. Tento výčet by mohl pokračovat v islámských zemích, kde ovšem žádný výzkum neprobíhá. Můžeme se pouze domnívat na základě informací organizací pro lidská práva, že rozsah domácího násilí je zde obrovský.

Statistiky z celého světa, Evropu a Českou republiku nevyjímaje, svědčí o tom, že násilí na ženách v intimním vztahu je běžné. V mnohých zemích jsou ženy vychovávány tak, aby tělesné a citové tresty považovaly za manželovo právo.

Výzkumy nemohou z objektivních důvodů vypovídat o skutečné výši domácího násilí na ženách. Nicméně poukazují na vysoké procento týrání a násilného jednání jako na celospolečenský a celosvětový problém, procházející různými společenskými vrstvami, různými společenskými zřízeními a mocenskou strukturou. Ani náboženství, které se ve většině států odráží v právních a společenských normách, neovlivňuje pozitivním směrem vývoj problematiky násilí na ženách, ale naopak v některých případech působí jako podpora domácího násilí.

Společnost, ve vyspělých zemích chápe škodlivost a patogenitu domácího násilí, potažmo násilí na ženách, ale v rozvojových zemích je toto téma stále tabu.

1.5 Proti domácímu násilí

Prvním dnem nového roku 2007 vstoupily v platnost nové zákonné normy. Tu, o které bych se ráda zmínila, považuji za velmi důležitou.

Jedná se o ochranu proti domácímu násilí, které podle statistik postihuje 16% domácností v České republice. Policie má nyní možnost násilníka donutit na deset dní opustit byt, kde se dopustil domácího násilí. Do nedávna opouštěla domov oběť a kolikrát i s dětmi. Byla tak vlastně bita dvakrát. Od začátku roku 2007 se tato situace konečně změnila a policie má nyní možnost, jak tomuto jednání zabránit. Navíc vůbec nebude hrát roli to, jestli oběť s tímto rozhodnutím bude souhlasit.

V případě domácího násilí dá policie pachateli písemné rozhodnutí o tom, že musí na deset dnů opustit byt. Ten musí odevzdat veškeré klíče od bytu. Policie nadále namátkově kontroluje, zda dotyčný rozhodnutí dodržuje a musí nahlásit incident intervenčnímu centru, které do 48 hodin vyšle k oběti právní a sociální pomoc. Pokud agresor rozhodnutí nebude respektovat, může být stíhán za maření soudního rozhodnutí.

V těchto deseti dnech může oběť požádat soud o předběžné opatření a ten může desetidenní lhůtu v odůvodněných případech prodloužit až na jeden rok.

Policisté byli k výkonu tohoto nařízení speciálně vyškoleni tak, aby byli schopni správně posoudit vzniklou situaci. K tomu jim má pomáhat i speciální dotazník patnácti otázek pro oběť i agresora. Podle něj by měli být schopni posoudit, zda se násilí opakuje, případně stupňuje atd.

Doufám, že dnešní policisté budou opravdu dobře proškoleni a budou schopni násilí a jeho pachatele odhalit. Typickým násilníkem je totiž člověk dvojí tváře - navenek milý a sympatický člověk, milující svojí rodinu. A hlavně doufám, že policisté budou mít zájem takovému násilí zabránit.

Pro lepší pochopení a přesnější znění zde uvádím výklad JUDr. Petra Zemana Phd. z časopisu Soudy.

Týrání osoby blízké

Je třeba zmínit, že zákon č. 135/2006 Sb. není prvním výsledkem zvýšeného zájmu státu o problematiku domácího násilí. Již v roce 2004 byla přijata novela trestního zákona, která s účinností od 1. 6. 2004 zavedla do výčtu trestných činů novou skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě (§ 215a TZ). Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě. Pachateli hrozí trest odnětí svobody až na tři roky, popřípadě trest odnětí svobody na dvě léta až osm let, spáchá-li takový čin zvlášť surovým způsobem nebo na více osobách, event. pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu.

Oprávnění policisty

Nyní již k samotnému zákonu č. 135/2006 Sb. Oddíl druhý třetí hlavy ZoPČR upravuje oprávnění policisty při plnění úkolů stanovených mu zákonem (§ 12 a násl.). Zákon č. 135/2006 Sb. mezi tato oprávnění zařadil ustanovení § 21a až 21d týkající se oprávnění rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj. Od 1. ledna 2007 tak platí, že lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvlášť závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (souhrnně "společné obydlí"), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázaní bude rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí bude účinné v okamžiku, kdy bude prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázaní směřuje (tzv. "vykázaná osoba"), bude poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázaní vztahuje.

Zákaz vstupu do obydlí

Nebude-li ten, vůči komu takové opatření směřuje, v době policejního zákroku přítomen ve společném obydlí, bude policista takové osobě oprávněn zakázat vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí, a to i v době jeho nepřítomnosti. Toto rozhodnutí bude účinné v okamžiku, kdy se o něm osoba, proti které směřuje, dozví. Osoba, které byl zakázán vstup do společného

obydlí, poté nesmí vstupovat na místo, na které se toto rozhodnutí vztahuje.

Rozhodne-li policista tímto způsobem o vykázaní osoby ze společného obydlí nebo o zákazu vstupu do něj (souhrnně tedy rozhodne-li o "vykázaní"), vždy specifikuje prostor, na který se tato omezení vztahují, a stanoví rozsah bezprostředního okolí společného obydlí. O takto stanoveném prostoru je policista vykázanou osobu povinen poučit. Územní rozsah vykázaní se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany ohrožené osoby, tj. osoby ohrožené výše popsaným útokem. Pokud je vykázaní spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby podle zvláštního zákona (vykázaní ze služebního bytu), je o této skutečnosti třeba bezodkladně vyrozumět zaměstnavatele nebo provozovatele objektu, který přijme příslušná opatření k náhradnímu zajištění provozu objektu.

Přítomnost nezúčastněné osoby

Při provádění úkonů souvisejících s vydáním rozhodnutí o vykázaní je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení. O provedených úkonech a opatřeních sepíše neprodleně úřední záznam.

Rozhodnutí o vykázaní se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje. Rozhodnutí se písemně vyhotoví do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Vyhotovené rozhodnutí se v opise doručí vykázané osobě a ohrožené osobě. Opis rozhodnutí o vykázaní doručí policista do 24 hodin od jeho vydání spolu s opisem úředního záznamu o provedených úkonech a opatřeních příslušnému intervenčnímu centru (viz dále).

Nezletilá osoba

V případě že ve společném obydlí, na které se rozhodnutí o vykázaní vztahuje, žije nezletilá osoba, doručí se opis rozhodnutí o vykázaní spolu s opisem úředního záznamu ve stejné lhůtě též příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vykázaní je odvolání, které však nebude mít odkladný účinek.

Povinnost vydat klíče

Rozhodne-li policista o vykázání, vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vykázaná osoba bude povinna klíče vydat. Policista zároveň poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí takové výzvy. Může se totiž jednat o přešupek proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přešupcích, v platném znění, za který může být uložena pokuta až do výše 1000 Kč.

Osobní věci

Policista je dále povinen umožnit vykázané osobě, aby si nejpozději při výkonu rozhodnutí o vykázání vzala ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty, a ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání pak další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání. Vykázané osobě poskytne policista informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost. Policista je povinen vykázanou osobu poučit o jejím právním postavení, o jejích právech a povinnostech a o dalším možném postupu ve věci. Za tímto účelem policista vyžádá od vykázané osoby adresu pro doručování.

Psychologická pomoc

Ohroženou osobu poučí policista o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu (viz dále) a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policista poučí ohroženou osobu i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Je-li toho třeba, přivolá policista ohrožené osobě nezbytnou lékařskou pomoc.

Doba vykázání

Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se uvedená lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná osoba

i ohrožená osoba. O provedené kontrole sepíše policista úřední záznam.

Předběžné opatření

Občanský soudní řád byl zákonem č. 135/2006 Sb. s účinností od 1. ledna 2007 doplněn o nový druh předběžného opatření. Předběžná opatření jsou rozhodnutí soudu učiněná ještě před zahájením určitého občanského soudního řízení či v jeho průběhu, jež mají sloužit tomu, aby byly v případě nutnosti prozatímně upraveny poměry účastníků nebo aby nebyl ohrožen výkon soudního rozhodnutí (například soud předběžným opatřením uloží žalovanému, aby až do ukončení řízení nenakládal s věcí, o jejíž vlastnictví se vede spor). Nový druh předběžného opatření v souvislosti s domácím násilím upravuje § 76b OSŘ. Jedná se právě o předběžné opatření, o němž jsme se zmínili již v souvislosti s oprávněním policisty rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj.

Co vše lze účastníku uložit

Jsou-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohroženy život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby a) dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (tedy "společné obydlí"), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby do něj nevstupoval, b) se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

Případné výjimky vyplývající z plnění povinností uložených předběžným opatřením účastníku, proti kterému návrh směřuje, stanoví soud, a to s přihlédnutím k jeho oprávněným zájmům. Účastníky řízení o předběžném opatření jsou navrhovatel a ten, vůči němuž návrh směřuje. Navrhovatelem se rozumí osoba, jejíž život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost jsou jednáním osoby, proti které návrh směřuje, vážným způsobem ohroženy (tedy ohrožená osoba podle ZoPČR). K rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření je příslušný okresní soud, který je místně příslušný pro obvod (okres) navrhovatele.

Podání předběžného opatření bude zdarma

Navrhovatel tohoto druhu předběžného opatření bude podle nové právní úpravy určitým způsobem zvýhodněn proti

navrhovatelům většiny jiných druhů předběžných opatření, což vyplývá z potřeby zvýšené ochrany ohrožené osoby. Tak například skutečnost, že návrh na předběžné opatření nebude obsahovat všechny náležitosti nebo bude nesrozumitelný anebo neurčitý, nepovede na rozdíl o většiny jiných případů k odmítnutí návrhu. Rovněž pro tento druh předběžného opatření neplatí povinnost navrhovatele složit nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh na nařízení předběžného opatření, jistotu ve výši 50 000 Kč k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by předběžným opatřením vznikla.

Soud rozhodne bezodkladně

O návrhu na předběžné opatření rozhodne soud bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může soud o návrhu na předběžné opatření rozhodnout až do uplynutí 48 hodin poté, co byl podán (ve většině jiných případů činí tato lhůta celých sedm dní).

Doba trvání předběžného opatření

Předběžné opatření potrvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Bude-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření předcházet rozhodnutí Policie České republiky o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj (viz výše), začne tato lhůta běžet dnem následujícím po dni, v němž uplyne lhůta stanovená v ZoPČR. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.

Možnost prodloužení

Možnost prodloužení předběžného opatření je upravena tak, že bylo-li před uplynutím doby trvání předběžného opatření zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření. Vezme přitom v úvahu trvání stavu ohrožení navrhovatele, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

Návrhem ve věci samé se v tomto případě bude rozumět především návrh na zahájení řízení o úpravě poměrů k nezletilým

dětem, o rozvod manželství či o vypořádání společného bydlení. Předběžné opatření má ohrožené osobě umožnit takový návrh v klidu uvážit a podat, aniž by byla ze strany spolubydlící osoby vystavena výhrůžkám či jinému nátlaku, jak tomu dosud v praxi často bývá.

Vyhlášení předběžného opatření

Usnesení o předběžném opatření se vyhlásí účastníkům až při provedení jeho výkonu. Účastníkům, kteří nebyli při provedení výkonu přítomni, se usnesení doručí dodatečně společně s vyrozuměním, že byl proveden jeho výkon. Toto usnesení je vykonatelné jeho vyhlášením. Nedošlo-li k vyhlášení, je vykonatelné, jakmile bylo vydáno. Předběžné opatření zanikne, jestliže návrhovateln nepodal v zákonné lhůtě (jeden měsíc) nebo ve lhůtě soudem určené (v případě prodloužení trvání předběžného opatření soudem) návrh na zahájení řízení, jestliže nebylo návrhu ve věci samé vyhověno nebo pokud bylo návrhu ve věci samé vyhověno a uplynulo patnáct dní od vykonatelnosti rozhodnutí o věci, případně jestliže uplynula určená doba, po kterou mělo trvat.

Nenavazování kontaktů s oprávněným

Zákon č. 135/2006 Sb. zařadil do občanského soudního řádu také ustanovení upravující postup při výkonu rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným. Nařídí-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval s ní kontakty, zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí.

Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě. Během trvání předběžného opatření pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

Nepřítomnost povinného

Nebude-li povinný při výkonu rozhodnutí přítomen, poskytne mu soud na jeho žádost během trvání předběžného opatření příležitost, aby si ze společného obydlí uvedené věci vyzvedl. O tomto právu soud povinného vyrozumí oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí. Příslušným k výkonu rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným je soud, který nařídil předběžné opatření.

Trestný čin maření úředního rozhodnutí

Výše uvedená rozhodnutí policie o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj či rozhodnutí soudu o předběžném opatření spočívajícím ve vykázání ze společného obydlí a zákazu navazování kontaktů s ohroženou osobou, kromě toho zákon č. 135/2006 Sb. zařadil mezi rozhodnutí, jejichž maření je trestné. Učinil tak novelou trestního zákona, do něhož doplnil novou skutkovou podstatu trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. e) TZ, kterou svým jednáním naplní ten, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil rozhodnutí o vykázání vydané podle zvláštního právního předpisu (ZoPČR) nebo na základě předběžného opatření soudu.

Šest měsíců nepodmíněně

Za uvedený trestný čin pachateli hrozí trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitý trest. Tato změna trestního zákona vychází z přesvědčení autorů, že pokud by nebylo maření výkonu předmětného rozhodnutí trestně postižitelné, výrazně by se oslaboval smysl rozhodnutí (předběžného opatření) o vykázání násilné osoby, neboť by neexistoval žádný způsob zákonného zajištění jeho respektování. Ustanovení § 171 odst. 1 písm. e) TZ by přitom mělo dopadat pouze na nejzávažnější či opakované formy maření výkonu rozhodnutí o vykázání.

Sociální péče

Dalším z právních předpisů, které v souvislosti s ochranou před domácím násilím zákon č. 135/2006 Sb. mění, je zákon číslo 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Tento zákon mj. upravuje v ustanovení § 73 rozsah sociální péče, což je jedna ze složek sociálního zabezpečení. Sociální péčí zajišťuje stát pomoc občanům, jejichž životní potřeby nejsou dostatečně zabezpečeny

příjmy z pracovní činnosti, dávkami důchodového nebo nemocenského zabezpečení, popřípadě jinými příjmy, a občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, věku nebo kteří bez pomoci společnosti nemohou překonat obtížnou životní situaci či nepříznivé životní poměry.

V oblasti sociální péče stát zajišťuje poradenskou a výchovnou činnost, zejména výchovu k odpovědnému rodičovství, k upevňování rodinných vztahů a k vzájemné pomoci mezi občany, především pomoci občanům těžce zdravotně postiženým a starým občanům, a poskytuje další dávky a služby. Při plnění úkolů sociální péče státní orgány úzce spolupracují se společenskými a jinými organizacemi. Sociální péče zahrnuje zejména péči o občany těžce zdravotně postižené.

Intervenční centra

Zákon č. 135/2006 Sb. rozšířil v souvislosti s poskytováním pomoci v případech domácího násilí okruh dávek, poskytovaných v rámci sociální péče podle zákona o sociálním zabezpečení. Kromě peněžitých a věcných dávek a kulturní a rekreační péče tak stát může nadále osobám ohroženým násilím poskytovat též pomoc v tzv. intervenčních centrech.

Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

Součástí této pomoci je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi. Intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci.

Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se

tyto údaje týkají; pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení však i bez takového souhlasu.

Pomoc na základě žádosti ohrožené osoby

Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle ZoPČR. Tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o provedených úkonech (viz výše). Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu.

Intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu; jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním. V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí. Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost. Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc.

Zákon o sociálních službách

V souvislosti s uvedenou změnou v oblasti sociálního zabezpečení je však třeba upozornit na skutečnost, že od 1. ledna 2007 je v účinnosti rovněž zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a zákon č. 109/2006 Sb., který mění řadu zákonů v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách. Zákon o sociálních službách by měl být komplexní úpravou poskytování sociálních služeb. Souběžné projednávání těchto zákonů a zákona č. 135/2006 Sb. vedlo k tomu, že se jejich některá ustanovení, resp. oblasti, které upravují, do jisté míry překrývají a v některých případech novelizují různým způsobem stejná ustanovení zákona o sociálním zabezpečení či zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení.

Odborné sociální poradenství

Ani zákon o sociálních službách ovšem oblast domácího násilí nepomíjí. V rámci sociálních služeb rozlišuje sociální

poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Odborné sociální poradenství, což je jedna ze dvou složek sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách, je poskytováno mj. v poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a jako základní činnosti zahrnuje zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Krizová pomoc

V rámci služeb sociální prevence počítá zákon o sociálních službách např. s telefonickou krizovou pomocí, azylovými domy a zejména s krizovou pomocí. Krizová pomoc je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Na základě rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí nebo zákazu vstupu do něj vydaného podle ZoPČR je osobě ohrožené násilným chováním vykázané osoby nabídnuta pomoc do 48 hodin od doručení opisu tohoto rozhodnutí.

Náplň krizové pomoci se tedy v podstatě kryje s úkoly intervenčních center podle zákona o sociálním zabezpečení. V tomto případě je součástí služby koordinace pomoci poskytované orgány veřejné správy a dalšími právníckými a fyzickými osobami osobě ohrožené útokem. Krizová pomoc zahrnuje poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Závěrem

Ochrana a pomoc poskytované osobám ohroženým domácím násilím jsou ve vyspělých zemích samozřejmě součástí výkonu státní moci i předmětem činnosti různých nevládních a neziskových organizací. Právní úprava, kterou jsme se v dnešním článku pokusili alespoň stručně popsat, by měla vytvořit předpoklad k plnění těchto funkcí i u nás. Samozřejmě bude velice záležet na schopnostech a vůli konkrétních policistů, pracovníků dalších zainteresovaných orgánů a poskytovatelů sociálních služeb, jak účinnou ochranu a pomoc ohroženým osobám budeme v praxi schopni poskytnout. Zejména od policistů bude jejich nový úkol vyžadovat značnou dávku odbornosti a sociálních dovedností. Přijetí právního rámce pro řešení podobných lidsky velmi

obtížných situací však lze jednoznačně pokládat za krok správným směrem.²⁰

Ve všech uvedených „novinkách“ šlo o jeden cíl:

Zajistit důslednou prevenci proti domácímu násilí. „Když jde o ukončení násilí v rodině, stává se nejvyšším příkazáním tzv. strategie vměšování, neboť pasivita a „nicnedělání“ pomáhá pachateli a nesvědčí oběti“, uvádí se přímo v rakouském materiálu. V zákonech je proto použit celkem jednoduchý princip: „agresor musí jít a nést důsledky svého konání, zatímco oběť má právo zůstat doma a být chráněna před dalším násilím.“²¹

Po novelizaci zákona o ochraně před násilím v rodině (1. 2. 2000) je institut vykázání uvalován obvykle společně se zákazem vstupu do společného bydliště. Přibližně v 82 % jsou oba příkazy vydávány současně. Jen v 18 % byl policií aplikován pouze zákaz vstupu do společného bydliště. K tomu ilustrativní příklad: muž na ulici napadne partnerku, svědci přivolají policii, která se důvodně domnívá, že by napadání partnerky mohlo pokračovat i doma. Násilníkovi je tedy následně vydán zákaz vstupu do společného bydliště.²²

Rakouský „Zákon o ochraně před násilím“ se dokonce stal předlohou pro plány německé spolkové vlády při tvorbě obdobného zákona v Německu. V Rakousku, po zavedení novely zákona, bylo během jednoho roku násilníkům vysloveno 2.500 zákazů vstupu do bytu či domu. Německá ministryně Bergmannová při obhajobě návrhu zákona dokonce tvrdila, že vykázání pachatelé v překvapivé většině tento zákaz respektovali a že uplatnění oprávnění vykázat násilníka z obydlí, nemělo v Rakousku žádný vliv na počet mužů-bezdomovců.

V České republice se o problému, který dlouho zůstával za zavřenými dveřmi a byl považován za soukromou záležitost, začalo mluvit nahlas zhruba před sedmi lety. Aktivity nevládních organizací a usnesení vlády České republiky, která se vyjádřila k nepřijatelnosti domácího násilí dne 10. července 2001 (č. 456)

---

²⁰ <http://www.rodina.cz/clanek5456.htm>

²¹ <http://test.polar.cz/domacinasili/index.php?id=21#1>

²² <http://test.polar.cz/domacinasili/index.php?id=21#1>

a uložila Ministerstvu vnitra, Ministerstvu práce a sociálních věcí, Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy a Úřadu zmocněnce pro lidská práva provést informační kampaň, pomohly vynést problém na světlo, otevřely celospolečenskou diskusi a motivovaly zastupitele k hledání legislativního řešení.

V rámci své působnosti se odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra podílel na připomínkových řízeních k návrhům na změnu platné právní úpravy ve smyslu zvýšení ochrany před domácím násilím. K 1. červnu 2004 pak nabyla účinnosti novela trestního zákona, která do něj vložila novou skutkovou podstatu trestného činu. Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě a domě. Tímto krokem došlo k uzákonění povinnosti orgánů činných v trestním řízení stíhat agresora domácího násilí, a to i bez ohledu na skutečnost, zda k němu poškozený dá souhlas.

V mnoha případech však domácí násilí nedosáhlo trestněprávní roviny a nebylo tak možno využít prostředky, které poskytuje trestní řád. Přesto bylo nutno i v těchto případech oběť domácího násilí chránit. Odbor bezpečnostní politiky za tímto účelem vydal pro policii stanovisko, v němž doporučoval v daných případech využití oprávnění o zajištění agresora na dobu 24 hodin, které je upraveno zákonem o policii.²³

Další, několikaleté přešlapování a dohadování v politických klubech pak konečně přineslo své ovoce. Naši zákonodárci se nechali inspirovat rakouským modelem a výsledkem byl zcela nový zákon, který by měl být základním kamenem v ochraně před domácím násilím.

Dne 14. března 2006 byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon umožnil od 1. 1. 2007 vykázání pachatele domácího násilí ze společně obývaného bytu či domu na dobu 10 dnů. Předběžným opatřením bude možno požádat o prodloužení této doby a to maximálně na dobu jednoho roku. Zároveň tento zákon počítá se zřízením tzv. intervenčních center.²⁴

---

²³ http://mvcr.cz/rs_atlantic/project/article.php?id=28964

²⁴ <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=18>

Zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších změn a doplňků
Zákon č. 135/2006 Sb., *kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím*

Úplné znění zákona č.135/2006 Sb., ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, uvádím jako „Přílohu č. 1“ této práce.

Zákon mění celkem pět stávajících zákonů: zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále též ZoPČR), zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též OSŘ), zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon (dále též TZ), zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.²⁵

Podle důvodové zprávy k zákonu č. 135/2006 Sb. má nová právní úprava chránit ohroženou osobu a zamezit dalšímu jednání násilné osoby, tedy jednoho člena společného obydlí vůči druhému, a to zejména prostřednictvím možnosti jeho krátkodobého vykázení z místa, v němž spolu žijí. Vytváří možnost pro zásah státu do vztahu osob, mezi nimiž dochází k domácímu násilí, a to takovým způsobem, že se násilná osoba vykáže na přiměřenou dobu z obydlí, které sdílí s osobou ohroženou. Této se bez ohledu na její vlastní vůli poskytne časový prostor, během něhož má možnost bez psychického či jiného nátlaku násilné osoby pochopit situaci, v níž se nachází, a uspořádat si vlastní záležitosti za využití dalších právních nástrojů (návrh na vydání předběžného opatření, návrh na rozvod manželství, vyřešení společného bydlení, podání trestního oznámení a podobně), a to v součinnosti se specializovanými pracovišti poskytujícími ohroženým osobám základní pomoc v oblasti sociálně právní, psychologické a organizační.

Právní úprava usiluje o jednoznačné vyhranění postoje státu, který formou institutu vykázení dává jasně najevo vůli upřednostňovat právo na ochranu života, zdraví a lidské důstojnosti před ochranou vlastnických či užívacích práv. Měla by poskytnout osobám ohroženým domácím násilím takové právní prostředky ochrany, aby se ohrožená osoba mohla psychicky a sociálně zkonsolidovat a řešit svou situaci. I v této souvislosti je však třeba si uvědomit, že ačkoliv jsou ohroženými osobami převážně ženy, nová právní úprava by měla pomoci řešit situaci i dalším osobám ohroženým domácím násilím - například mužům nebo seniorům ohrožovaným svými potomky.

---

²⁵ http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=397

Tento dlouho očekávaný zákon teď ale jistě čeká nejtěžší zkouška. Touto zkouškou bude aplikování zákona do práce těch, kteří mají se zákonem zacházet, a to zejména policistů, potažmo soudců. Vzhledem k tomu, že u policie pracuji, dovedu si představit, jak bude složité dosáhnout toho, aby opravdu každý řadový policista rozpoznal vhodný okamžik pro využití oprávnění, která mu takto radikálně nová zákonná norma nabízí. Stejně tak si ovšem umím představit i problémy orgánů činných v trestním řízení. I ten nejlepší zákon totiž nemůže fungovat bez dokonalého souladu zákonodárné, výkonné a soudní moci.

Když si dovolím odhlédnout od již zmíněné novely, kterou osobně považuji za jeden z nejzásadnějších kroků v oblasti problematiky domácího násilí vůbec, dovolím si nahlédnout na problematiku domácího násilí v širších souvislostech. Pochopitelně stále ještě zmiňuji souvislosti legislativní. Výskyt problému domácího násilí totiž zpravidla doprovází i naplnění znaků některých dalších patologických jevů, které pojmenovává Trestní zákon a označuje je za trestný čin. Jenom velmi ve zkratce bych tedy chtěla zmínit, k jakým trestným činům, vedle samotného domácího násilí, může v takto narušeném vztahu docházet.

Novelou trestního zákona č. 91/2004 Sb. vstoupila s účinností od 1. 6. 2004 do trestního zákona pod ustanovením § 215a nová skutková podstata - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.

§ 215a Trestního zákona (dále jen TZ)

Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

1. Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

2. Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán

- a. spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách nebo
- b. pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu

Týráním je zde myšleno úmyslné zlé nakládání s blízkou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti

a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám nebo jiným činnostem, kterou týranou osobou neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují). Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvající stejně jako vznik následků na zdraví.

Skutková podstata podle § 215a není zařazena ve výčtu trestných činů podle § 163 trestního řádu, tzn. k zahájení trestního stíhání podle § 215a není třeba souhlasu poškozené/ho (oběti).

§ 215 TZ

Týrání svěřené osoby

Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, může být potrestán odnětím svobody na šest měsíců až osm let. Ustanovení chrání osoby, které vzhledem ke svému věku nebo z jiných důvodů jsou v péči nebo výchově jiných osob. Poškozeným může být nejen dítě, ale i osoba zletilá, která pro stáří, nemoc, invaliditu, mentální retardaci apod. je odkázána na péči jiných osob. Týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti, krutosti, bezcitnosti, bezohlednosti, bolestivosti, a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří. Pachatelem může být jen ten, kdo vykonává ve vztahu k týrané osobě péči nebo výchovu (tedy nejen rodiče, ale i příbuzní, učitelé, vychovatelé, ošetřovatelky, trenéři, přátelé, známí rodičů, kterým je poškozený svěřen jen na určitou dobu).

§ 221 TZ

Ublížení na zdraví

Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, může být potrestán odnětím svobody až na osm let. Za „ublížení na zdraví“ můžeme pokládat takový stav - onemocnění, poranění - který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nezanechává trvalé následky. Jedním z důležitých kritérií při posuzování pojmu „ublížení na zdraví“ je pracovní neschopnost, tedy stav, kdy postižený je dočasně vyřazen z pracovního procesu. (Soudní praxe přitom vychází z toho,

že znesnadnění obvyklého způsobu života postiženého, popř. pracovní neschopnost musí trvat nejméně sedm dní.)

§ 222 TZ

Ublížení na zdraví

Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, může být potrestán odnětím svobody na dvě léta až dvanáct let. Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění, kdy za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, delší dobu trvající porucha zdraví. (K otázce těžké újmy se vyjadřuje soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství.)

§ 231 TZ

Omezování osobní svobody

Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, může být potrestán odnětím svobody až na 10 let. Bránění v užívání osobní svobody je zásah, jímž se znemožňuje nebo omezuje volný pohyb člověka a zároveň se mu zabraňuje o svém pohybu svobodně rozhodovat. K bránění užívat osobní svobody musí dojít bez oprávnění. (Může jít o omezování na krátkou dobu, které je nesnadno překonatelné.)

§ 232 TZ

Zbavení osobní svobody

Kdo jiného zbaví osobní svobody, může být potrestán odnětím svobody na tři léta až 12 let. Zbavení osobní svobody znamená trvalé nebo alespoň dlouho trvající omezení osobní svobody, které se blíží uvěznění, kdy osvobození je při něm velmi ztíženo a je zvláště obtížné.

§ 235 TZ

Vydírání

Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, může být potrestán odnětím svobody až na 12 let. Pohrůžkou násilí se rozumí jak pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilí, které

má být vykonáno nikoliv ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti. Pohrůžka jiné těžké újmy může spočívat v hrozbě způsobení majetkové újmy, vážné újmy na cti a dobré pověsti, směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života apod.

§ 237 TZ

Útisk

Kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, může být potrestán odnětím svobody až na šest měsíců. Pachatel zde neužívá násilí nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné újmy, ale omezuje se na zneužití něčí tísně nebo závislosti (jde o méně intenzivní zásah do svobodného rozhodování, než je tomu u vydírání). Tíseň je stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k omezení volnosti v rozhodování. Nepříznivé poměry se mohou týkat osobních, rodinných, majetkových či jiných poměrů, pro něž se utiskovaná osoba ocitá v těžkostech a nesnázích. Závislost je stav, v němž se osoba nemůže svobodně rozhodovat vzhledem k tomu, že je v určitém směru odkázána na pachatele.

§ 197a TZ

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Jinou těžkou újmou může být např. i vyhrožování způsobením škody velkého rozsahu nebo na věci vysoké umělecké hodnoty, ke které má navíc poškozený citový vztah anebo vyhrožování usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví i osobě poškozenému blízké apod. Důvodnou obavou se rozumí vyšší stupeň tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno. Pokud je vyhrožování doprovázeno chováním, které ilustruje odhodlání pachatele vyhrůžky splnit (např. vyhrůžka usmrcením nebo způsobením těžké újmy na zdraví doprovázená šermováním nožem či pozvednutím jiné zbraně), lze dovodit, že je způsobilé vzbudit důvodnou obavu. Není třeba, aby ten, jemuž je vyhrožováno, byl přítomen. Stačí, když je vyhrůžka adresována poškozenému takovým způsobem, že pachatel si je vědom toho, že se poškozený o ní dozví (např. prostřednictvím další osoby, telefonicky, dopisem apod.).

§ 241 TZ Znásilnění

Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí nutí ženu k souloži, nebo kdo k takovému činu zneužije její bezbrannosti, může být potrestán odnětím svobody na dvě léta až 15 let. Nezáleží na věku osoby ženského pohlaví a vztahu k pachateli (za ženu v tomto smyslu je třeba považovat i malé dítě i manželku). Za násilí se považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu ženy a dosažení soulože proti její vůli. Pohrůzka bezprostředního násilí je taková pohrůzka, z níž by bylo patrné, že násilí bude použito okamžitě, nepodrobí-li se napadená vůli útočníka.

§ 242 TZ Pohlavní zneužívání - zneužití osoby mladší 15 let

Kdo vykoná soulož s osobou mladší než patnáct let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, může být potrestán odnětím svobody na jeden rok až 15 let. Není rozhodující, z čí strany vzešla k pohlavnímu zneužívání iniciativa, zda zneužitá osoba dala k pohlavnímu styku souhlas či nikoliv. Za jiný způsob pohlavního zneužití jsou považovány intenzivnější zásahy do pohlavní sféry poškozených (např. ohmatávání prsou nebo pohlavních orgánů, líbání na tato místa apod.), které směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele. Nemusí vždy jít jen o aktivní činnost pachatele, ale i o aktivní jednání poškozené osoby (např. ohmatávání pachatelova pohlavního údu). Pohlavního zneužívání jiným způsobem než souloží se může dopustit i osoba stejného pohlaví jako poškozený.

§ 212 TZ Opuštění dítěte

Kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, může být potrestán odnětím svobody na šest měsíců až šest let. Ustanovení chrání řádnou výchovu a výživu dětí ze strany osob, které mají povinnost o ně pečovat. Poškozeným může být jen dítě, které si samo nemůže opatřit pomoc, tedy zpravidla dítě předškolního věku. Může jít ale i o starší dítě, pokud vzhledem ke své nesamostatnosti, stejně

jako vzhledem k podmínkám prostředí, kde zůstalo opuštěné, není schopno se samo vymanit z hrozícího nebezpečí.

§ 213 TZ
Zanedbání povinné výživy

Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného, může být potrestán odnětím svobody až na tři léta. Jedná se o povinnost, která vyplývá ze zákona o rodině. Povinnost vyživovat nebo zaopatřovat spočívá nejen v poskytování peněžitého plnění (tzv. výživné - alimenty), ale i v povinnosti poskytovat oprávněnému stravu, ošacení, bydlení, pečovat o jeho zdraví, čistotu, vykonávat nad ním dohled a popř. opatřovat další prostředky potřebné pro všestranný rozvoj. (U neplnění výživného formou alimentů soudní praxe vyžaduje neplacení povinné částky po dobu šest měsíců.)

Výše trestu u všech uvedených trestných činů závisí na způsobeném následku a pohnutce jednání pachatele.²⁶

Mimo již uvedená ustanovení se k problematice domácího násilí ale vztahující i např. ustanovení o:

- vzbuzení důvodné obavy,
- porušování domovní svobody,
- vražda,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,

S problematikou trestnosti jakéhokoliv skutku v našem bezprostředním okolí, pochopitelně velice úzce souvisí i problém domáhání se svých práv, tedy v první řadě problém podání tzv. trestního oznámení. V tomto ohledu není výjimkou ani trestná činnost na poli domácího násilí. Jak tedy podat trestní oznámení?

Trestní oznámení lze podat na Policii ČR nebo přímo na státním zastupitelství, v závažných případech přímo na kriminální policii ČR, kde jsou povinni podání takového trestního oznámení přijmout. Trestní oznámení lze podat písemně i ústně. Pokud je podáváno trestní oznámení ústně, je vhodné požadovat kopii protokolu o trestním oznámení. Při osobním písemném podání je jistě dobré nechat si potvrdit předání trestního oznámení na Policii

---

²⁶ <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=18>

Zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších změn a doplňků

ČR, či na státním zastupitelství. Pokud je trestní oznámení zasíláno poštou, zasílá se doporučeně.

Pokud je podáváno na násilného partnera trestní oznámení ve smyslu 215a trestního řádu, nemusí se již dále v průběhu řízení dávat svolení se stíháním pachatele.

V trestním oznámení by mělo být popsáno kdo (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození) se dopustil čeho (popis situace) vůči komu (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození), kde (místo, kde k trestnému činu došlo) a kdy (v případě opakovaného násilí je vhodné uvést do trestního oznámení historii násilí, tj. popsat, kdy došlo k prvnímu násilí, zda se opakovalo a jak často, kdy došlo k poslednímu napadení). V případě, že události byli přítomni svědci, uvádějí se (jméno, příjmení, adresa, příp. datum narození) – případně co největší přiblížení jejich totožnosti. V trestním oznámení se popisuje také chování oběti i pachatele, zranění, či případné škody na majetku a dále zda existují nějaké důkazy (např. fotografie z místa činu, lékařské zprávy, zbraň atd.)

Jak může pomoci Policie ČR v případech domácího násilí? Policisté mohou a musí reagovat na zjištěné násilí, zajistit především ochranu oběti a zabránit pachateli, aby v dalším násilí pokračoval.

Podle ustanovení § 215a trestního zákona se nevyžaduje, aby u oběti vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří. Podle tohoto ustanovení je domácí násilí trestným činem.

Pozornost policistů musí být v případech domácího násilí zaměřena na pomoc oběti a zastavení dalšího násilí, nikoliv na chránění domovní svobody.

Policie je dle Metodického pokynu ze dne 10. 9. 2004 povinna:

- Řádně přijmout a úplně zdokumentovat oznámení od volajícího.
- Zajistit bezpečí na místě pro všechny zúčastněné a oddělit od sebe oběť a pachatele.

- Zdokumentovat všechny informace od oběti, pachatele a svědků.
- Popsat, popř. fotograficky zdokumentovat vzniklá zranění, poškození zařízení atd.
- Posoudit riziko hrozby opakování se násilí po odjezdu policie.
- Poskytnout oběti základní informace, kam se obrátit o další pomoc.
- Zeptat se oběti, zda si přeje být informována o propuštění pachatele z vyšetřovací vazby nebo vězení.
- Nabídnout oběti dle konkrétních možností asistenci při převozu do bezpečí, informovat o bezpečnostním plánu, poučit oběť o právech.
- Informovat orgán sociálně právní ochrany dětí o dětech vyrůstajících v prostředí domácího násilí.
- Policista je oprávněn zajistit osobu na to na dobu nejdéle 24 hodin. Pominou-li důvody zajištění, je policista povinen ihned osobu propustit.²⁷

1.6 Dílčí závěr

Jak jsme mohli z dosavadního textu vyvodit, patologický jev zvaný domácí násilí, nás provází v různých podobách snad odnepaměti. Teprve koncem minulého století se však objevují některé konkrétní informace a jev, jako takový dostává konečně své jméno. Konečně nemůže být problematika spojená s domácím násilím přehlížena a pojem domácí násilí je na nejvyšší úrovni skloňován ve všech pádech.

Zatímco v polovině devadesátých let minulého století, má řada vyspělých zemí Evropy v problematice domácího násilí, tedy alespoň po stránce legislativní, jasno, zákonodárci naší země přešlapovali dlouhou dobu na místě. Snad teprve nutnost zaujmout k předmětné problematice konkrétní postoj v souvislosti se vstupem do EU, odstartovala kampaň, která vyústila v přijetí zákona, který by měl problém domácího násilí řešit.

---

²⁷ <http://www.rosa-os.cz/index.php?id=18>

Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád*, ve znění pozdějších změn a doplňků

2. Praktická část – Statistika ROSA: Ženy – oběti domácího násilí

V praktické části se chci zaměřit zejména na analýzu výsledků sociologické sondy klientek o. s. Rosa. Kromě tohoto, relativně strohého výčtu statistických údajů, chci pro dokreslení závažnosti problematiky uvést i několik kazuistik na téma děti – svědci domácího násilí. Praktická část a veškeré tabulky a grafy jsou zpracovány podle „Sociologické sondy klientek o. s. ROSA a jejich dětí za rok 2008“

Praha, 9. 6. 2009, Mgr. Martina Hronová, Marie Vavroňová, o. s. ROSA

V roce 2008 prošlo Informačním a poradenským centrem ROSA 232 klientek. Pro účely statistiky byly zpracovány data 196 klientek.

2.1. Oběti a pachatelé domácího násilí

Oběťmi násilí ve vztahu jsou ženy všech věkových i socioekonomických skupin. Aktivně hledat pomoc v případech domácího násilí nejčastěji přicházejí ženy ve věkové skupině 30 – 44 let, konkrétně ve věkových skupinách 35 – 39 let (28,6 % žen), dále pak 30 – 34 let (21,9 % žen), následují kategorie 40 – 44 let (19,4 % žen). Tedy ženy mladšího středního a středního věku, které jsou na mateřské dovolené nebo mají děti školního věku.

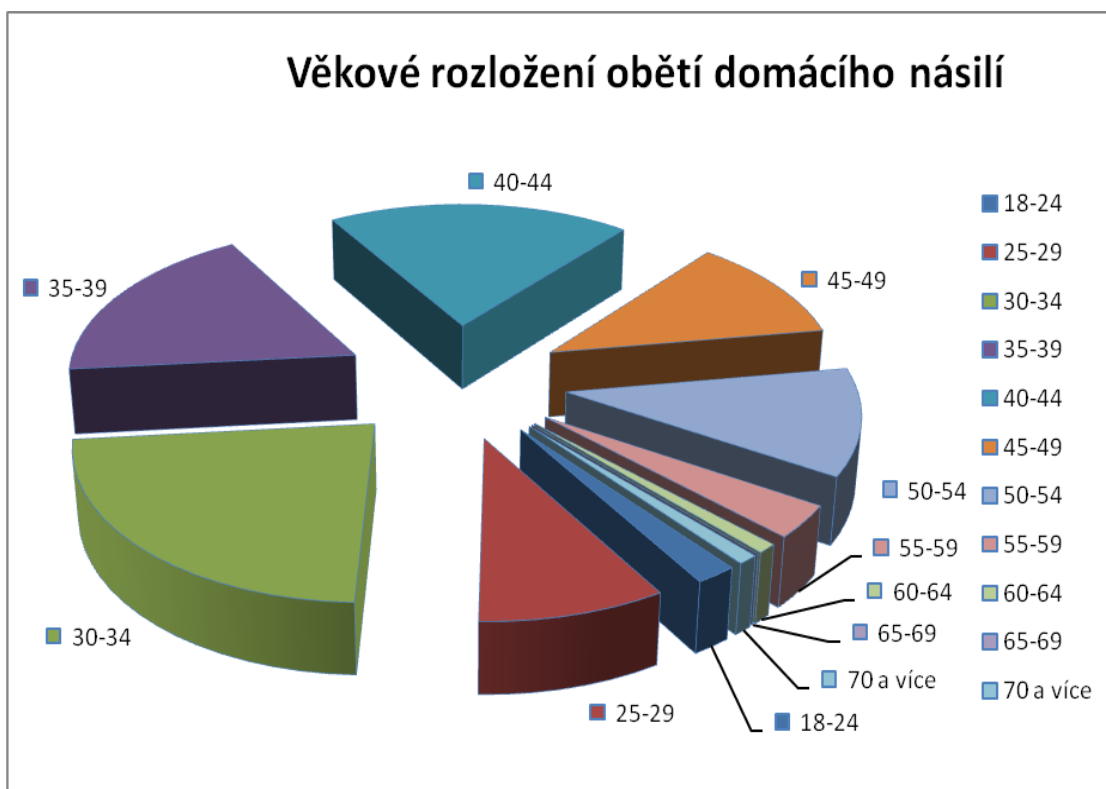
Pokud jde o jejich partnery, nejčastěji jsou mezi těmi, kdo se násilí dopouštějí, zastoupeny věkové skupiny 35 – 39 let (24 %), 40 – 44 let (19,9 %), a 30 – 34 let (16,3 %).

TABULKA 1 . Věková struktura, oběti a pachatelé domácího násilí

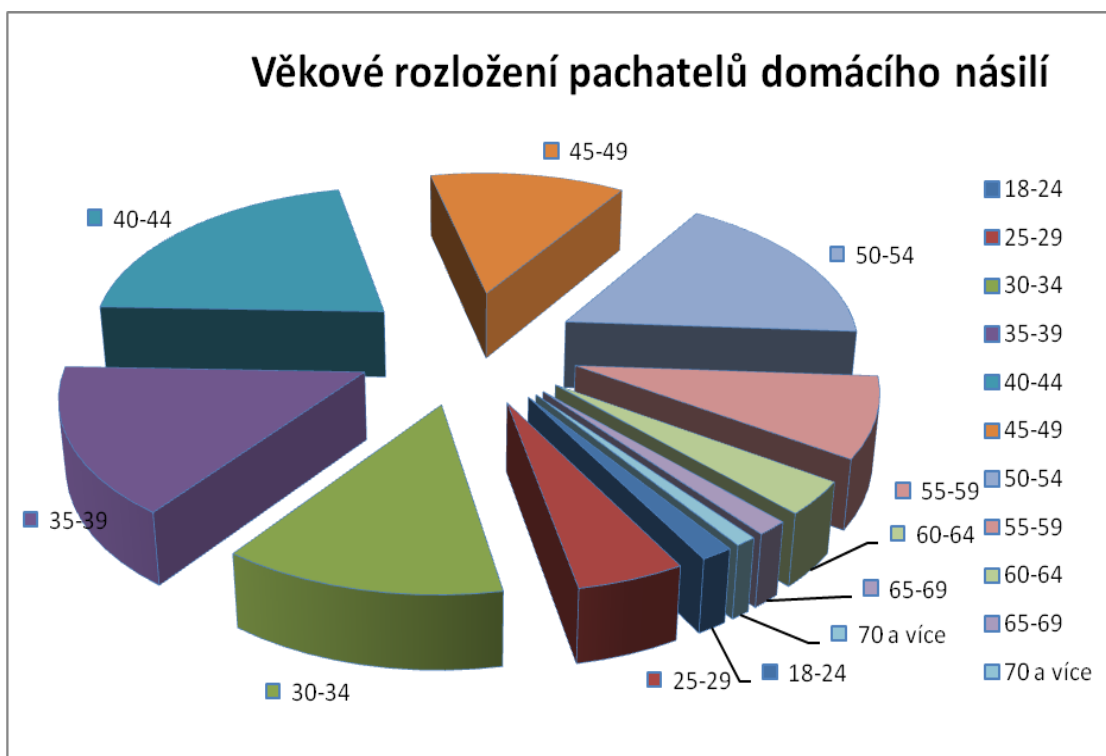
Věková struktura, oběti a pachatelé domácího násilí, 2008

věk	ženy - oběti		muži - pachatelé	
	počet	v %	počet	v %
18-24	5	2,6	1	0,5
25-29	11	5,6	7	3,6
30-34	43	21,9	32	16,3
35-39	56	28,6	47	24,0
40-44	38	19,4	39	19,9
45-49	14	7,1	23	11,7
50-54	13	6,6	18	9,2
55-59	9	4,6	8	4,1
60-64	4	2,0	12	6,1
65-69	0	0,0	2	1,0
70+	3	1,5	4	2,0
neuvedeno			3	1,5
celkem	196		196	

Graf 1. Věkové rozložení klientek (obětí domácího násilí)

Graf 2. Věkové rozložení pachatelů domácího násilí

Opakované statistiky potvrzují, že domácí násilí zažívají lidé bez ohledu na své vzdělání či sociální postavení. Mezi oběťmi domácího násilí jsou nejčastěji zastoupeny ženy se středoškolským vzděláním (51,5 %), následují ženy s vysokoškolským vzděláním (25 %). Muži, kteří se dopouštějí násilí na svých partnerkách, mají nejčastěji středoškolské vzdělání (33,2 %), těsně následováni muži vyučenými (31,1 %), a vysokoškoláky (29,6 %).

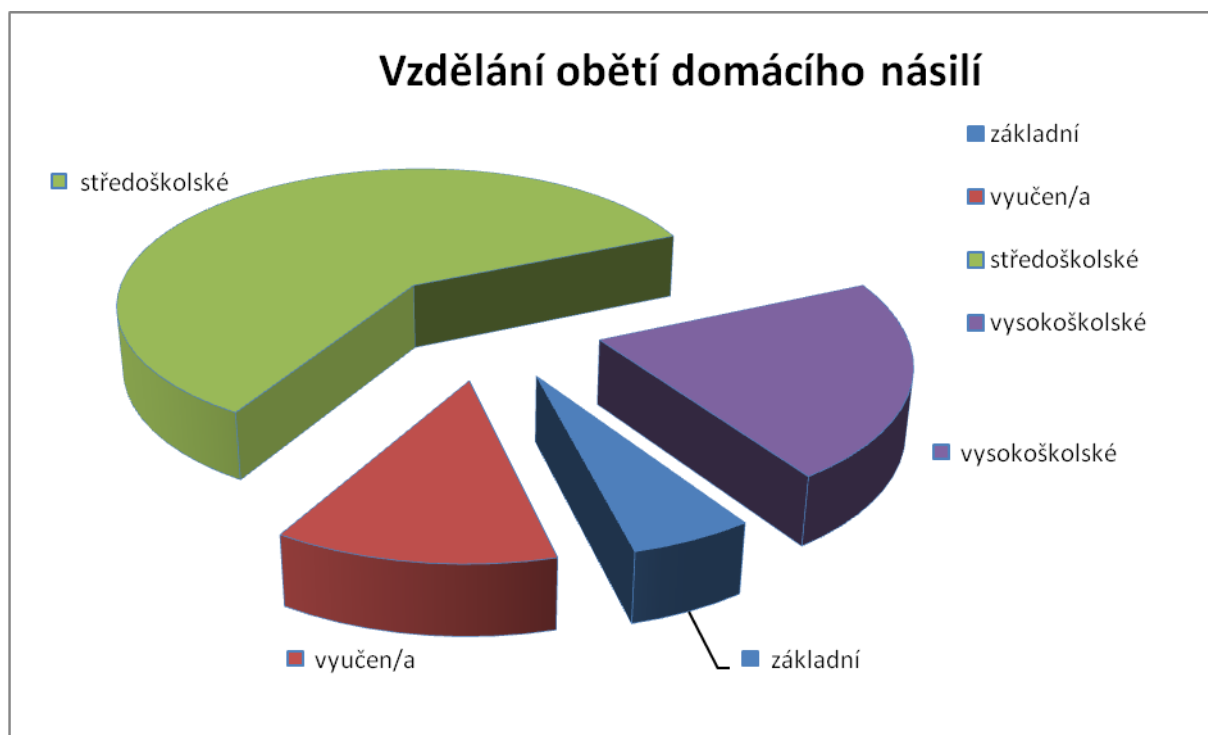
Více než polovina žen je zaměstnaných. Další statisticky významnou skupinu tvoří ženy na mateřské dovolené – 27,6 %. Dalších téměř 15 % žen není ekonomicky aktivních či je vyloučeno z trhu práce (studentky, nezaměstnané ženy, ženy v důchodu, ženy v domácnosti). Celkem v úplné či částečné ekonomické závislosti na svém partnerovi tedy žije 42,5 % žen – obětí domácího násilí.

TABULKA 2:

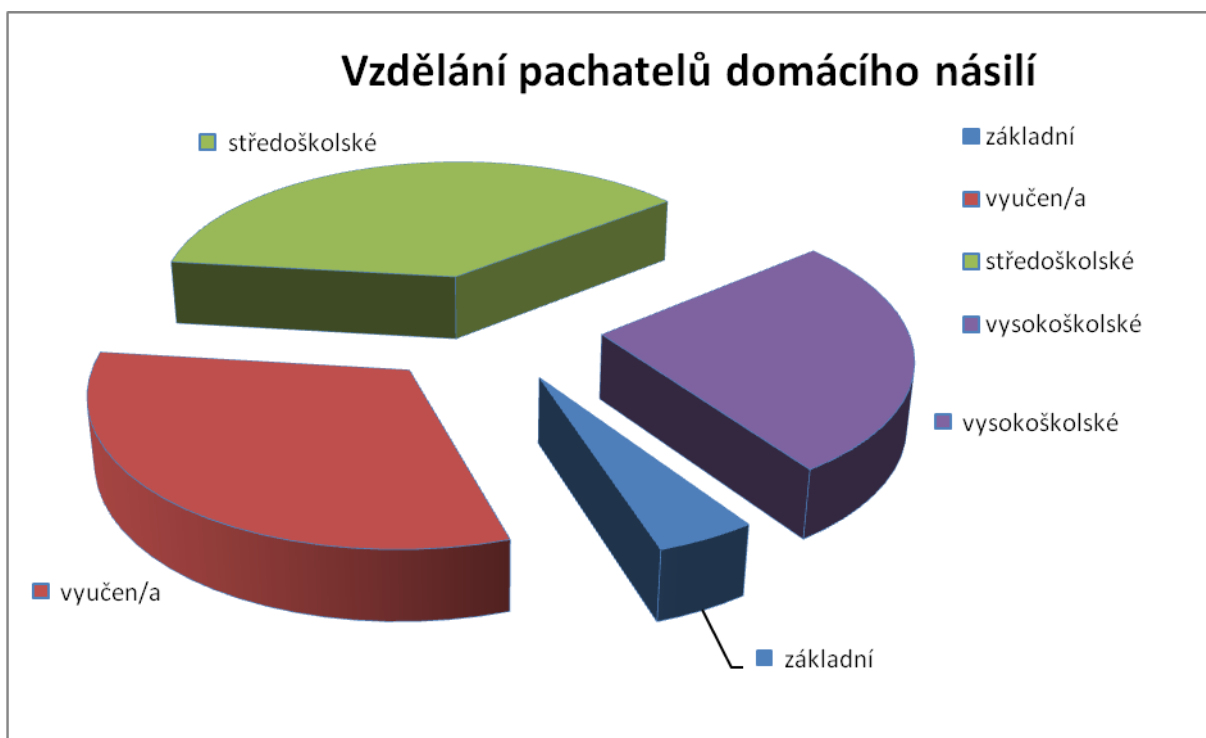
Vzdělání obětí a pachatelů domácího násilí, 2008

Vzdělání	Oběti (počet)	v %	Pachatelé (počet)	v%
základní	15	7,7	10	5,1
vyučen/a	31	15,8	61	31,1
středoškolské	101	51,5	65	33,2
vysokoškolské	49	25	58	29,6
neuvedeno			2	1,0
celkem	196	100%	196	100%

Graf 3. Vzdělání obětí domácího násilí

Graf 4. Vzdělání pachatelů domácího násilí

TABULKA 3. Ekonomický status obětí a pachatelů násilí

Ekonomický status obětí a pachatelů násilí - 2008

	ženy		muži	
	počet	v %	počet	v %
zaměstnání	101	51,5	116	59,2
OSVČ	12	6,1	47	24,0
Mateřská/rodičovská dovolená	54	27,6	2	1,0
dávky v nezaměstnanosti /SSP	9	4,6	8	4,1
bez příjmu	5	2,6	4	2,0
důchod	15	7,7	13	6,6
neuvedeno			6	3,1
celkem	196		196	

Ženy, které přicházejí řešit svůj problém s domácím násilím, žijí v manželském svazku nebo partnerském (druh-družka) nejčastěji 1 -5 let (23 % žen), následují skupiny s délkou vztahu 6 - 10 let (18,9 % žen).

TABULKA 4. Rodinný stav obětí, 2008

Rodinný stav obětí domácího násilí - v procentech										
	délka vztahu (v letech)									celkem
	0-1	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36+	
vdaná	1,0	15,8	14,8	8,7	8,7	3,6	1,0	1,5	3,1	58,2
druh-družka	0,5	7,2	4,1	0,5		0,5				12,8
rozvedená	1,5	5,1	4,1	5,1	4,1	1,0	0,5		1,5	22,9
svobodná	2,0	2,0	0,5							4,5
vdova										0
neuvedeno										2

Dalším zajímavým ukazatelem je původní rodina oběti a pachatele, dokazující transgenerační přenos násilných vzorů chování. Původní rodina je tedy místo, kde dnešní oběti a pachatelé vyrůstali a kde se mohli naučit určité vzory chování. Z výpovědi vyplývá: polovina žen (51 %) uvádí rodinu problematickou. Za problematickou bylo označeno celkem 46,5 % rodin pachatelů domácího násilí.

Pro srovnání v roce 2006 byly za problematické označeny dvě třetiny původních rodin násilného partnera (62,5 % rodin) a téměř polovina rodin obětí. Pokud jde o původní rodinu klientky/oběti domácího násilí, tyto ženy zažily: rozvod rodičů, některé měly násilnického otce, despotického otce, otce agresivního alkoholika, zažily jako děti násilí ze strany svého otce, případně i matky, měly příliš autoritativní rodiče, četné hádky mezi rodiči. Pokud jde o původní rodinu násilného partnera, řada partnerů dopouštějících se nyní domácího násilí na svých ženách, zažila v dětství rovněž násilí svého otce vůči jejich matce, rozvod rodičů, měli despotického otce, otce agresivního se závislostí na alkoholu, dominantní a despotickou matku, zažili sami násilí ze strany rodičů.

TABULKA 5. Původní rodiny obětí a pachatelů, 2008

PŮVODNÍ RODINA OBĚTI A PACHATELE		
	počet	v %
ORIENTAČNÍ RODINA OBĚTI		
násilný, agresivní otec	33	16,8
násilná, agresivní matka	2	1,0
otec závislost na alkoholu	13	6,6
matka závislost na alkoholu	1	0,5
rozvod v rodině	39	19,9
hádky, problémy	10	5,1
pokus o sebevraždu otec	1	0,5
agresivní děda	1	0,5
celkem problematická rodina	100	51,0
ORIENTAČNÍ RODINA PACHATELE		
násilný, agresivní otec	58	29,6
násilná, agresivní matka	7	3,6

otec závislost na alkoholu	13	6,6
matka závislost na alkoholu	2	1,0
pokus o sebevraždu otec	3	1,5
hádky, problémy	6	3,1
celkem problematická rodina	89	45,4

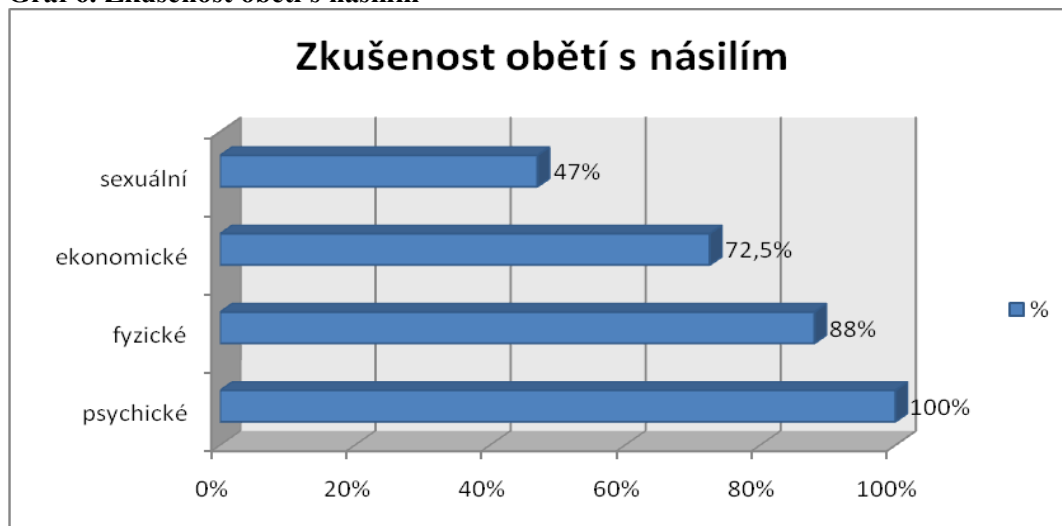
Formy násilí na ženách

Domácí násilí má několik podob od psychického, přes ekonomické, sexuální až po fyzické.

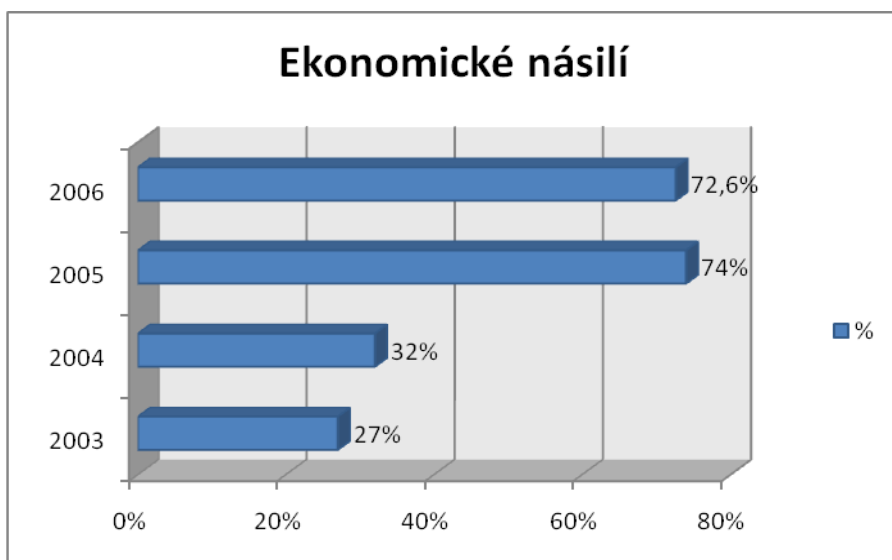
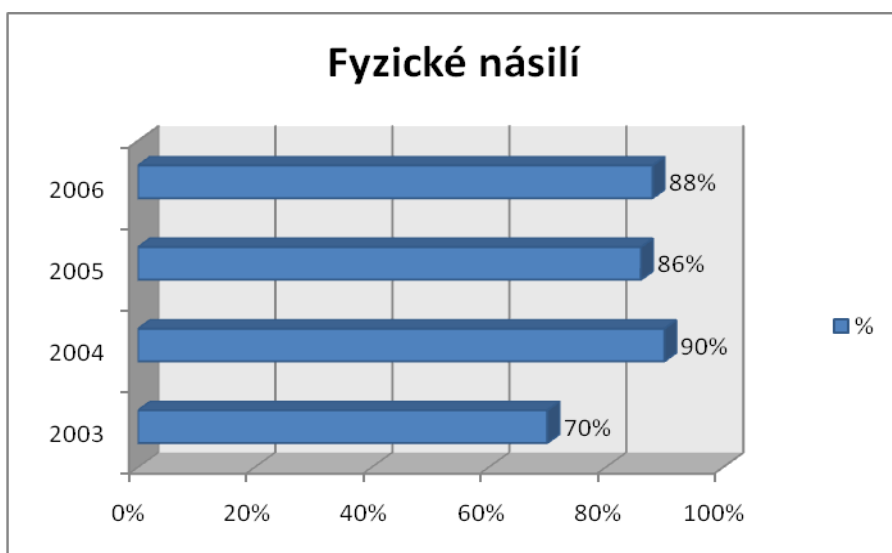
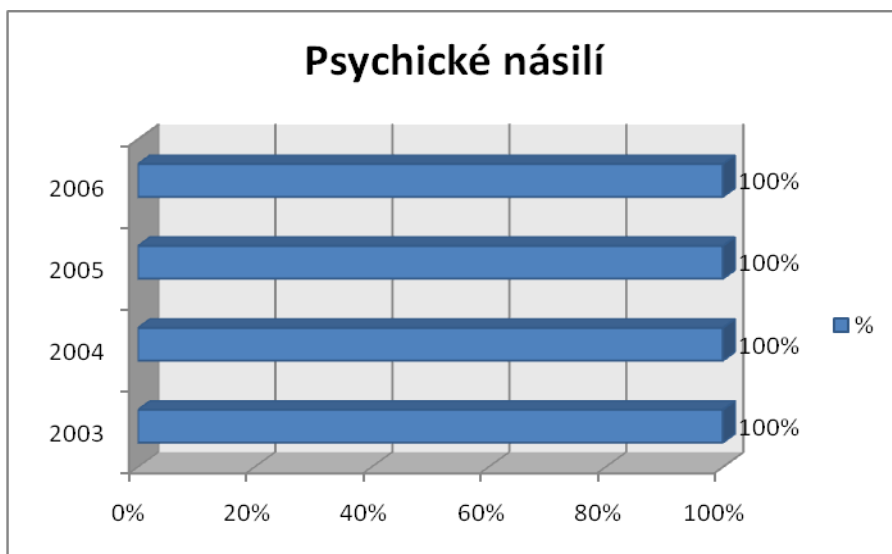
Formy domácího násilí

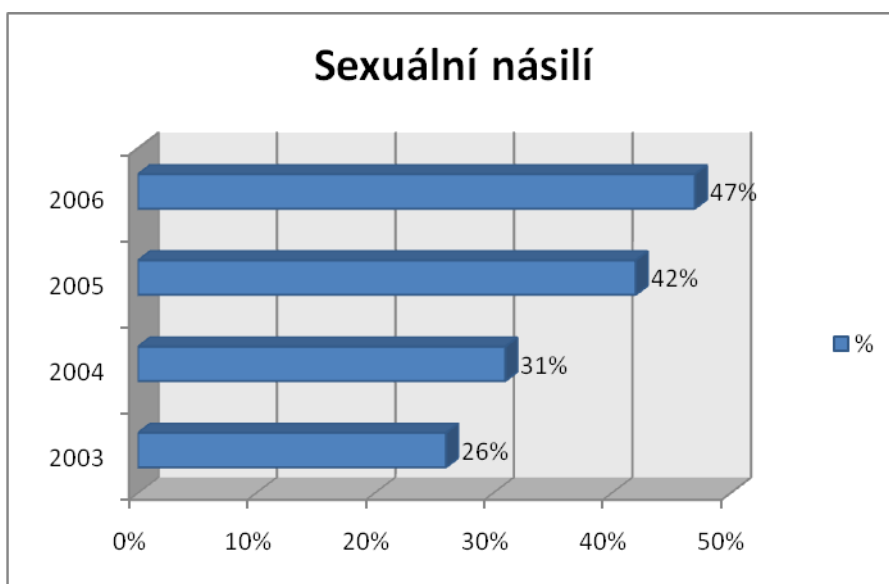
- psychické násilí: nadávky, bezdůvodné obviňování, pokořující poznámky, urážky s cílem zničit sebevědomí a rovnováhu oběti (jsi neschopná, beze mě nic nedokážeš, jsi nula, neschopná hysterka pomlouvání, ponižování, zesměšňování, odepírání spánku, jídla, vyhrožování sebevraždou, sociální izolace (zákaz návštěv příbuzných, přátel, zamykání) sledování telefonátů, nečekané kontroly, sledování, vzbuzování strachu, pronásledování, ničení osobních věcí oběti, výhrůžky (jestli odejdeš, zničím tě, zabiju tě, seberu ti děti a už je nevidíš, stejně ti nikdo neuvěří...)
- fyzické násilí – facky, rány pěstí, kopance, škrcení, smýkání, tahání za vlasy, ohrožování zbraní
- ekonomické násilí: vytváření ekonomické závislosti na partnerovi, např. omezení přístupu k penězům, přidělování peněz po malých částkách a jejich přesné vyúčtování, nucení posílat peníze na konto partnera, zákaz pracovat
- sexuální násilí: nucení k sexu násilím nebo výhrůžkami, nucení k nepříjemným sexuálním praktikám, znásilnění

Graf 6. Zkušenost obětí s násilím

Graf 7a, b, c, d. Zkušenost obětí s formami násilí (v %), porovnání

Všechny ženy ze sociologické sondy se setkaly s **psychickým násilím**. To má nejčastěji podobu ponižování, zesměšňování a shazování (jsi hloupá, blbá, nemožná, neschopná, beze mě jsi nic, nic nedokážeš, nic neumíš, jsi tupá, neumíš to pořádně...). Ženy se ale setkávají i s hrubými a vulgárními nadávkami, kontrolou, omezováním (nesmí chodit k příbuzným, nesmí mít přátele, některé nesmí chodit do práce, jejich cesta z práce domů je kontrolována, je jim kontrolován telefon, partner je sleduje, natáčí, odposlouchává telefon), musí poslouchat příkazy a zákazy. Jejich partner jim odepírá jídlo, spánek, vyhrožuje zabitím, sebevraždou, únosem dětí, sebráním dětí. S ponižováním se setkalo v letošní sondě 96,4 % žen, vulgarismy slyší 74,5 %, vydírání, zastrašování 71,9 %. Výhrůžky zabitím vyslovilo 45,4 % násilníků. Kontroly, zákazy a příkazy poznalo 80,6 % žen. S omezováním a izolací má zkušenost 52,6 % žen. Se stalkingem má zkušenost 20 % žen.

S **fyzickým násilím** se setkalo 159 žen (81,1 %). Nejvíce žen se setkalo s opakovaným fackováním (42,3 % žen), s bitím a ranami pěstmi (40,8 % žen), bito do hlavy a obličeje, hlavou o zeď či nábytek bylo celých 16,3 % žen. Škrcceno bylo 34,2 % žen, sraženo 33,2 % žen, zkopáno 15,8 %. Další ženy byly tahány za vlasy, byly jim bolestivě krouceny ruce, byly topeny. Zarážející je, že téměř 17 % žen bylo bito v těhotenství. Nešlo přitom jen o „facky“ ale i surové útoky včetně zkopání.

S **ekonomickou kontrolou** se setkalo 105 žen (53,6 %). Cíleně málo peněz od partnera dostává 27 procenta žen. Žádné peníze na chod domácnost nedostává 23 procent žen. Dalších 10,7 % žen musí o peníze prosit, jsou jim přidělovány po malých bankovkách a poté musí předložit vyúčtování. Zakázáno pracovat má 1,5 % (v loňském roce to bylo 8 %).

Sexuální násilí ve vztahu zažilo 87 žen (44,4 %). Nejčastěji ženy uvádějí vynucený sex (38,8 %), dále pak nepříjemné sexuální praktiky (16,8 %), dalších 11,7 % žen bylo svým partnerem znásilněno.

TABULKA 8.: FORMY NÁSILÍ NA ŽENÁCH

FORMY NÁSILÍ NA ŽENÁCH, 2008			
		počet	v %
PSYCHICKÉ NÁSILÍ	celkem	196	100
	ponižování	189	96,4
	vydírání, zastrašování	141	71,9
	výhrůžky zabitím	89	45,4
	nadávky, vulgarismy	146	74,5
	kontrola, zákazy	158	80,6
	omezování, izolace	103	52,6
	křik	96	49,0
	žárlivost	122	62,2
	stalking	20	10,2
	M vyžaduje naprostou poslušnost	59	30,1
	M vyhrožuje sebevraždou	68	34,7
	M vyhrožuje zbraní	37	18,9
	M rozbíjí věci v bytě	23	11,7
	M násilí ke zvířeti	6	3,1
FYZICKÉ NÁSILÍ	celkem	159	81,1
	fackování	83	42,3
	bití, rány pěstí	80	40,8
	rány do hlavy	32	16,3
	škrčení	67	34,2
	kopání do těla	31	15,8
	strčení, sražení k zemi	65	33,2
	bití v těhotenství	33	16,8
	napadání nožem	16	8,2
	míření pistolí	2	1,0
	trhání vlasů	12	6,1
	házení věcmi po F	15	7,7
	plivání do obličeje	4	2,0
	kousání	2	1,0
	dušení polštářem	5	2,6
	kroucení rukou	10	5,1
	bití pálkou	1	0,5
	sprchování ledovou vodou	1	0,5
	štípání	2	1,0
	topení ve vaně	2	1,0
EKONOMICKÉ NÁSILÍ	celkem	105	53,6
	M nedává žádné finance	45	23,0
	málo peněz kontrola prostředků	53	27,0
	odevzdávání mateřské	6	3,1
	prosit i o malé částky peněz	21	10,7
	zákaz pracovat	3	1,5
SEXUÁLNÍ NÁSILÍ	celkem	87	44,4
	vynucovaný styk	76	38,8
	nepříjemné praktiky	33	16,8
	znásilnění v manželství	23	11,7

„Týrání žen jejich partnery má vliv na jejich tělesné a duševní zdraví. Vedle tělesných následků (podlitiny, řezné rány, zlomeniny) mají ženy řadu psychosomatických onemocnění (migrény, úzkosti, bolesti žaludku, pánve, krvácení, astma, vysoký tlak apod., zvracení, úbytek na váze). Ženy - oběti domácího násilí mohou trpět řadou syndromů od depresivního (chorobně smutná nálada, doprovázená úzkostí, poklesem výkonnosti, změny chuti k jídlu, sebevražedným myšlenkám apod.) po anxiózní (převládá úzkostná nálada). U žen je viditelná nervozita, tlak na hrudi, mají obavu, že by se mohlo něco stát. Některé ženy uváděly fobické pocity, strach z prostranství, lidí, uzavřených prostor. Jiné ženy, které navštívily o. s. ROSA, měly poruchy dynamiky: mluvily pomalu s dlouhými pauzami, jiné měly zrychlené myšlení, jejich projev byl až nesrozumitelný. Často se měnila nálada žen. U části žen i v důsledku dlouhotrvajícího stresu se objevilo nádorové onemocnění (rakovina prsu, dělohy).“²⁸

TABULKA 9: Zdravotní následky

Zdravotní následky násilí, 2008		
	počet	v %
deprese, úzkosti, posttraum.stres.p.	15	7,7
naražená žebra, páteř	6	3,1
zlomenina ruka, noha	3	1,5
probodnutá ruka	2	1,0
modřina v obličeji	3	1,5
vyhozená čelist	2	1,0
rozseknutý ret	2	1,0
krční páteř	2	1,0
poškození sítnice	1	0,5
prasklý bubínek	2	1,0
krvácení do mozku	1	0,5
rozsáhlé podlitiny	9	4,6
ošetření u lékaře bez bližší specifikace	13	6,6
vyrážený zub	1	0,5

²⁸ Vavroňová Marie, Zpravodaj ROSA 1/2009, Zdravotní následky násilí, 2009

TABULKA 10. Řešení násilí, 2008

Řešení domácího násilí v rodině klientky		
	počet	v %
Policie volána, nefešila, jen domluvila muži	38	19,4
Vyhodnoceno jako přešupek	19	9,7
Muž byl vykázán	4	2,0
Oběť podala trestní oznámení později jej stáhla	6	3,1
Sepsán protokol a nic se nestalo	4	2,0
Podáno trestní oznámení, šetří se	6	3,1
Muž je ve vazbě, čeká na rozsudek	1	0,5
Muž odsouzen dle 215 a TZ	1	0,5
Muž dostal podmínku 2 měs. na 1 rok	1	0,5
Muž ve výkonu trestu - 3 měsíce - napadení florbalovou pálkou	1	0,5
Muž 10 měsíců ve vazbě - neplacení výživného	1	0,5

3. Dětská svědectví násilí

Děti v domácnostech, kde dochází k násilí, mohou být nejen svědky násilí, ale mohou být i samy týrány a mohou být dokonce využívány trýznitelem k manipulaci či získání kontroly nad obětí.²⁹

Domácí násilí není ojedinělá hádka či konflikt. Jde o opakované a promyšlené napadání a používání moci. Navíc se násilí opakuje v cyklech a má rostoucí tendenci. Při těchto opakujících se situacích je ohrožen nejen psychický, ale i fyzický stav dětí. Ty totiž na systematické týrání a ponižování reagují trvalým napětím. Ztrácejí pocit jistoty a bezpečí, který u rodičů hledají a potřebují. Jsou svědky odmítání, protikladného chování. Po zničující zkušenosti s násilím mívají narušené vztahy s vrstevníky. Cítí se bezmocné, svalují vinu na sebe. Z některých se stávají „malí dospělí“ a přebírají pod vlivem okolností roli dospělého. Někdy se naopak vrací ve vývoji zpět a chovají se příliš dětsky.

Zkušenost s násilím může ovlivnit negativně rozvoj dětského mozku a jeho funkcí. Děti mohou mít potíže s koncentrací, učením, cítěním empatie a rozvíjením normálních vztahů s druhými. Děti, které mají zkušenost s násilím, mají problémy naučit se důvěřovat, mít někoho rád. Aby neriskovaly další citové ztráty, raději se emočně „oddělují“ od svého okolí. Pak mohou čelit vážným potížím v pozdějším životě.

To, jak děti reagují na násilí, záleží na mnoha okolnostech: kromě věku i na blízkosti a intenzitě násilí a jeho frekvenci (s opakovaným domácím násilím není jednorázový čin srovnatelný). Všechny děti nereagují stejně – některé se dokážou s traumatickou

²⁹ Zdroj: www.stopvaw.org : Effects of Domestic violence on Children

událostí vcelku brzy vypořádat, jiné jsou postiženy na celý život: záleží na dětském temperamentu, způsobu reagování na svět, na tom, zda dítě samo nebylo objektem násilí či zneužívání. Každé dítě reaguje na násilí rozdílně. Některé je více depresivní, znepokojené, má strach, stáhne se do sebe nebo je sebedestruktivní. Jiné začne být agresivní k rodičům a ostatním dětem: agresi přejímají jako jediný správný model komunikace. Některé je rozpolcené, jiné příliš aktivní či neopatrné. Děti jsou zmatené ve svých pocitech vůči rodičům – násilného rodiče mají rády a zároveň se jej bojí. Svě matky mohou v důsledku narušené rovnováhy moci v rodině a kvůli násilnému modelu vnímat jako sobě rovné – tedy ne jako autoritu rodiče, ale jako vrstevnice. Buď se k nim mohou chovat stejně agresivně jako ke spolužákům, nebo mohou mít tendence je ochraňovat.³⁰

Vliv domácího násilí na děti

- Přebírání odpovědnosti za týrání.
- Stálá úzkost, že dojde k dalšímu násilí, a stresem vyvolané poruchy.
- Vina, že nejsem schopen/schopna násilí zastavit. Vina, že mám ráda trýznitele.
- Strach z opuštění.
- Sociální izolace a potíže se vztahy s vrstevníky i dospělými.
- Nízká sebeúcta.
- Řešení problémů agresí (verbální, fyzickou, k vrstevníkům, dospělým, zvířatům).
- Nepřebírání zodpovědnosti a svalování viny na druhé (jak mají odpozorovaný model od násilného rodiče).

Dítě, které je ve stresu z traumatického zážitku, kdy je objektem násilí osoba, kterou má rádo a která se o něj stará, může utíkat k regresi, projevují se u něj separační strachy a obecně strach jako nejsilnější dětská emoce, pronásledují jej noční můry.

Děti, které jsou svědky násilí, se mohou chovat agresivněji, nebo naopak bázněji.

Chlapci vykazují spíše problémy, které se kategorizují jako vnější – nepřátelství a agrese. Dívky vykazují spíše vnitřní

---

³⁰ Hronová, M.: Dětská svědectví násilí, kapitola 3., ROSA 2008

problémy – deprese a somatické potíže. Může to ale být i naopak. Děti mohou být neklidnější, plačtivější, úzkostnější, trpí malou sebeúctou, depresemi, jsou zlostné, mají potíže se sebekontrolou, somatizují (jdou z nemoci do nemoci), objevují se u nich poruchy příjmu potravy (např. anorexie), pokusy o sebevraždu, sebepoškozování, v případě starších dětí dochází k užívání drog a alkoholu, útekům z domova. Tyto děti přestávají komunikovat s vrstevníky, učitelkami. Mohou mít i další potíže ve škole – s koncentrací, přizpůsobením, mentální zpoždování. Řada dětí trpí stresem vyvolanými indispozicemi (bolesti hlavy, břicha, žaludku, teploty...), obzvláště žijí-li stále v jedné domácnosti s násilníkem, nebo jsou nuceny soudem ke styku s otcem, který se dopouští na jejich matce nebo na nich násilí. Děti si opakovaně vybavují útok, celý zážitek se jim ve flashbacích vrací: prožívají tak opakovaně stavy úzkosti. Trpí posttraumatickými stresovými poruchami. Jejich problémy se mohou vrátit po letech: při volbě partnera či výchově vlastních dětí. Riziko, že děti, které jsou svědky násilí, budou později samy agresory nebo oběťmi, je velké. „Děti, které jsou svědky násilí, se také mohou učit násilí používat: dětské svědectví násilí může mít za následek používání násilí a konfliktní řešení sporů, může generovat postoje ospravedlňující vlastní užití násilí.“ Děti z domovů, kde jsou týrány matky, projevují menší míru pochopení, soucítění s druhými. Mívají problémy s navazováním vztahů s vrstevníky, autonomií, sebekontrolou. Děti - svědci násilí vykazují mnoho problémů s chováním a v emocionální oblasti. Přítomnost při násilí v dětství vyvolává v dospělosti deprese, posttraumatické symptomy, nízkou sebeúctu mezi ženami a posttraumatické symptomy mezi muži.

Mezinárodní výzkumy ukazují, že existuje korelace mezi týráním dětí a domácím násilím. Studie provedená v celých USA ukázala, že 50 % mužů, kteří často napadají své ženy, také často útočí na své děti. Podle stejné studie v USA si je 90 % dětí vědomo násilí namířené na jejich matku.³¹

Emoce dětí zažívajících domácí násilí

✚ **Rozporuplné pocity:** tyto děti prožívají lásku i nenávisť, mají strach z násilného otce, ale zároveň ho mají rády, cítí strach, smutek, hněv. Lásky a násilí jsou propleteny a tento model je dětem nabídnut do budoucnosti, kde může napáchat další škody. Některé děti trpí pocity: „mám tátu rád, ale má mě on taky rád, když mě tak tříská flétnou o hlavu, jsem špatný?“

✚ **Zmatek:** proč se to děje, zmatek co je správné a co ne, zmatek v tom, proč je jednou násilník milující a pečující a jindy násilný.

---

³¹ E.Cohen, B. Walthal: Silent Realities, The National Child Welfare Resource Centre from Family, Washington DC, Jan. 2003, Womens Rural Advocacy Programs: The Effects of Domestic Violence on Children

✚ **Pocity viny:** děti trpí pocity viny, že mají rády rodiče, který je bije, který bije jejich matku, trpí pocity viny, že násilí mezi rodiči nedokážou zabránit. Říkají si: „kdybych nezapomínal úkoly, táta by mámu nebil...“ Myslí si, že jsou příčinou konfliktů doma a měly by jim zabránit.

✚ **Smutek:** děti mohou mít návaly smutku, které je tak pohltily, že se už nesoustředí na nic jiného, ani na školu. Děti, které zůstanou s pocity smutku samy a nikdo je s nimi nesdílí, mohou trpět pocity osamělosti.

✚ **Deprese:** děti se cítí osamělé, opuštěné, ztrácí radost ze života, mají pocit, že je všechno špatně, cítí se jakoby za zdí, za sklem, kam za nimi nikdo nemůže, mají nízké sebevědomí, jsou opuštěné, nešťastné, bojí se vyjádřit své pocity. Nemají chuť k jídlu, trpí poruchami spánku a propadají se do stále větší osamělosti, připadají si bezcenné. Někdy už sedmileté děti mohou trpět sebevražednými pocity. Tyto děti mohou trpět pocitem, že o ně nikdo nestojí, a když zemřou, rodiče toho budou litovat a budou trpět jako teď ony.

✚ **Regrese:** děti ve stresu mají tendenci zapomenout na některé věci, které se naučily a spadávají k chování odpovídajícímu ranější vývojové fázi – jako je mokrá postel, nehody na toaletě, cucání prstů.

✚ **Hněv:** na pachatele násilí, na oběť nebo na sebe, že nejsou schopny násilí zastavit, na svět, že se násilí vůbec děje.

✚ **Vztek:** je běžný citový stav, nezvládnutý vztek je ale nebezpečný, vede k násilí a agresi. Vztek může pramenit z pocitů nejistoty, odmítání, z pocitů bezmoci, že nedokážou zastavit násilí. Vztek může pramenit i ze zoufalství a smutku. Je snadnější být vzteklý než smutný a na vztek rodiče určitě zareagují. Některé děti svůj vztek nedokážou vyjádřit, mohou trpět nočními děsy.

✚ **Úzkost, strach:** děti traumatizované násilím mohou mít strach, že když se o násilí někdo dozví, budou odebrány rodičům, dány do dětského domova, Klokánku apod. Děti prožívají úzkost, protože se bojí, že tatínek zabije maminku, že se rodiče rozvedou, že otce zavřou do vězení, že je odvedou sociální pracovnice, bojí se, co s nimi bude, když se máma rozvede... Mohou mít ale i strach, že otec zabije matku a budou opuštěné, strach z toho, že je táta odvede a už mámu neuvidí. Děti mohou být tak vystrašené a traumatizované, že se bojí o násilí v rodině hovořit. Mají strach, že se o násilí dozví okolí, mají strach, že když se budou ptát, své rodiče rozzlobí. Tyto děti ztrácejí základní jistoty, jsou neustále ostražitě, neustále čekají, kdy je zase bude ohrožovat násilí, už vystihnou, kdy přijde další úder.

✚ **Bezmocnost:** protože nejsou schopny zabránit násilí obecně a zabránit násilí, když se právě děje, a protože společnost včetně zákonů není schopna nic udělat.

✚ **Samota:** pocit neschopnosti a odlišnosti od ostatních, pocity izolace.

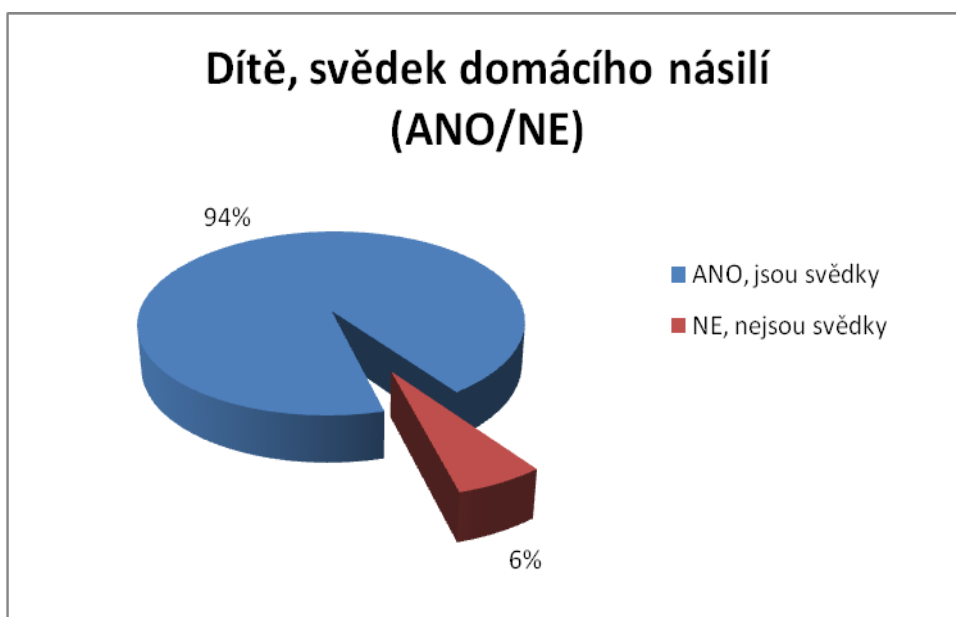
✚ **Stud:** že se to děje u nich doma.

✚ **Nedůvěra:** k rodičům, k učitelům, protože jejich zkušenost jim říká, že dospělí jsou nepředvídatelní, nedodržují sliby a nemyslí to s nimi dobře³²

3.1. Statistika ROSA: Děti, svědci domácího násilí

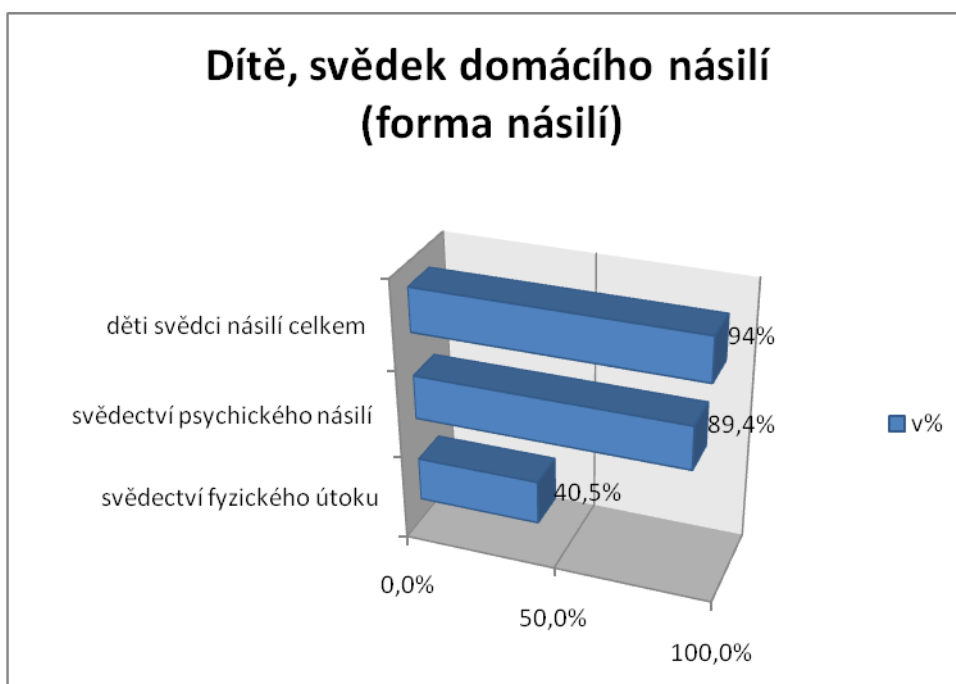
Ve vztazích klientek v roce 2008 žilo 252 dětí. Děti se stávaly svědky nejen psychického násilí (zesměšňování, shazování, ponižování, vulgárních nadávek, výhrůžek), ale i fyzických útoků na své matky (fackování, kopání, bití, topení, znásilnění, škrcení). Všechny z těchto dětí byly **svědky psychického násilí** (nadávek, ponižování a dalších forem psychického násilí, některé z nich zažily **fyzický útok na svou matku**).

Graf 8. Děti, svědci domácího násilí

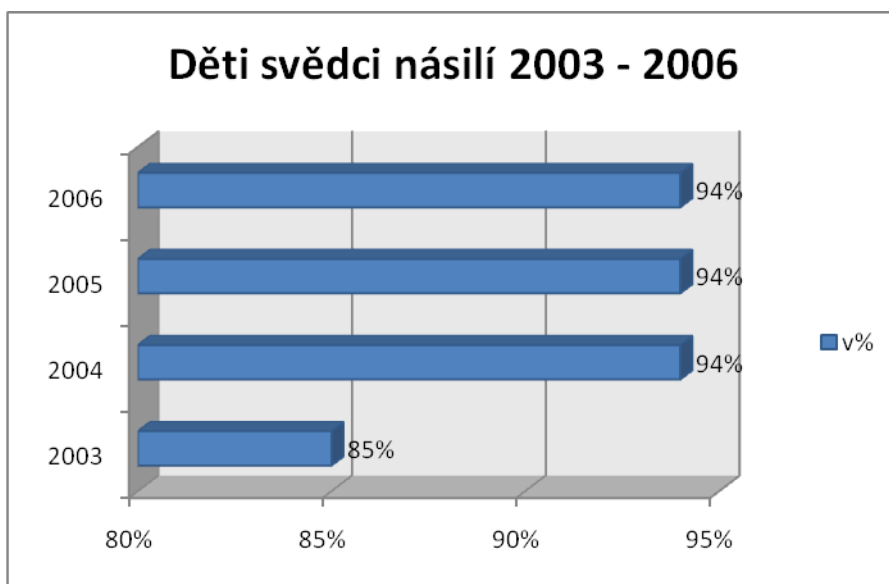

³² Hronová, M.: Dětská svědeckví násilí, kapitola 3., ROSA 2008

Graf 9. Děti svědci domácího násilí

GRAF 10. Děti svědci násilí 2003 – 2006

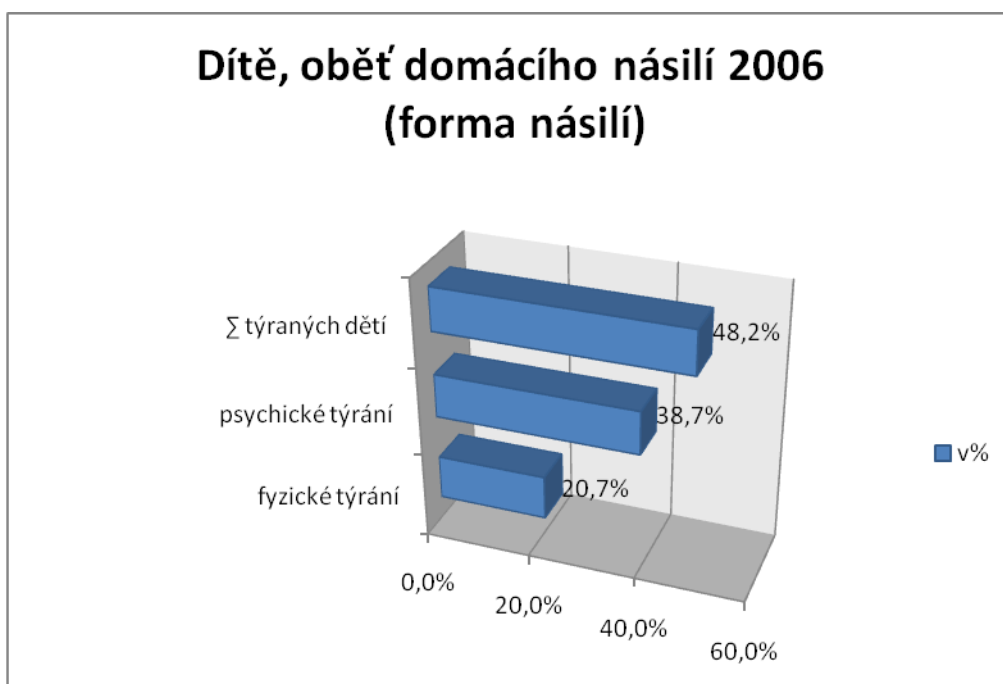
TABULKA 11. : DĚTSKÁ SVĚDECTVÍ NÁSILÍ, 2008

Jsou děti svědky násilí doma?				
	ANO		NE	
	počet	v %	počet	v %
dívky				
0-4roky	36	14,3	1	0,4
5-9 let	34	13,5	1	0,4
10-14 let	27	10,7	0	0,0
15-19 let	18	7,1	0	0,0
20+	6	2,4	1	0,4
chlapci		0,0		0,0
0-4roky	34	13,5	2	0,8
5-9 let	34	13,5	0	0,0
10-14 let	24	9,5	0	0,0
15-19 let	24	9,5	2	0,8
20+	8	3,2	0	0,0
celkem dětí	245	97,2	7	2,8

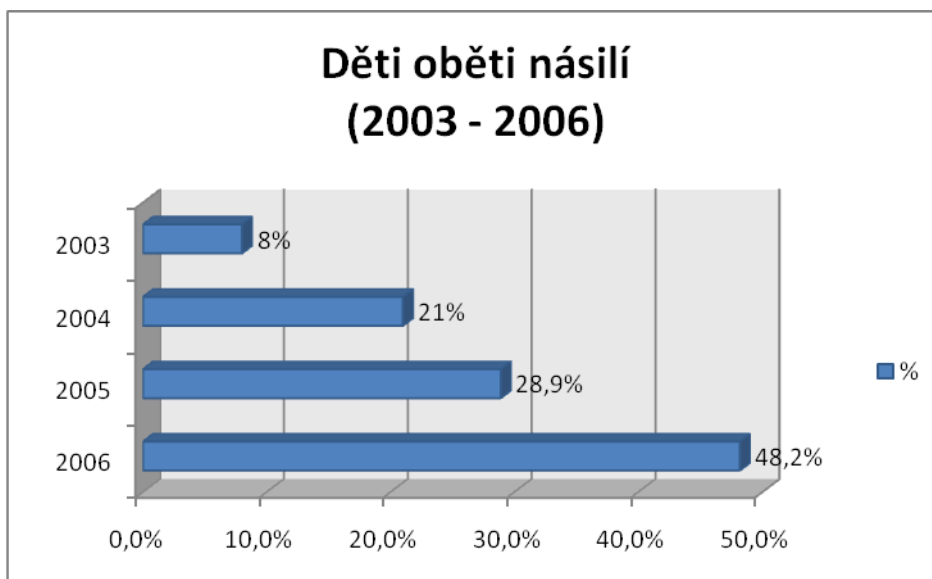
TABULKA 12. Děti, oběti domácího násilí - počet a věková struktura

Děti, oběti domácího násilí				
Věk	dívky (počet)	v %	chlapci (počet)	v %
0 - 4	14	4,14%	14	4,14%
5 - 9	9	2,66%	24	7,1%
10 - 14	14	4,14%	24	7,1%
15 - 19	16	4,73%	20	5,9%
20 a více	21	6,21%	7	20,07%
Σ	74	21,88%	89	44,31%
TOTAL: CELKOVÝ POČET DĚTÍ, OBĚTÍ DN			163 dětí = 66,19% dětí	

Graf 11. Děti, oběti domácího násilí, 2006

Graf 12. Děti oběti domácího násilí 2003 - 2006

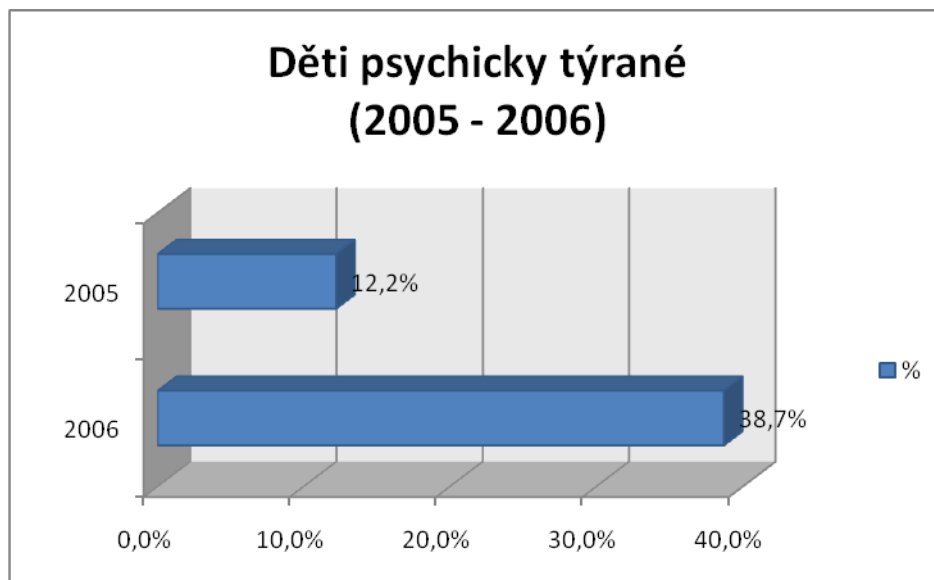
Psychicky týráno je pak podle výpovědí žen a následků, které tyto děti mají, celkem **131 dětí (38,7 %)**, což je o 26,5 % více než v loňské sondě. Tyto děti jsou svým otcem omezovány, jsou ponižovány, je jim vulgárně nadáváno, jsou zesměšňovány, snižovány, přehnaně kontrolovány, je jim odpírán spánek, jídlo, jsou šikanovány, je jim vyhrožováno, malým dětem jsou dávány informace „maminka umřela“, „maminka tě nemá ráda“, „Máma se

o tebe nestará, najdeme jinou mámu“, mají zakázáno navštěvovat kamarády, příbuzné, byly svědky sebevraždy a pokusu o vraždu matky. Pokud ale vezmeme v úvahu premisu WHO, že pouhá přítomnost u násilí je psychickým týráním dítěte, pak je psychicky týráno všech 94 procent dětí, svědků domácího násilí.

TABULKA 13. Psychicky týrané děti, pohlaví a věková struktura

DĚTI PSYCHICKY TÝRANÉ		
Věk	dívky (počet)	chlapci (počet)
0 - 4	11	12
5 - 9	7	24
10 - 14	13	22
15 - 19	12	15
20 a více	11	4
Σ	54	77
TOTAL: PSYCHICKY TÝRANÉ DĚTI		131 dětí = 38,7% dětí

Graf 13. Psychicky týrané děti 2005 -2006

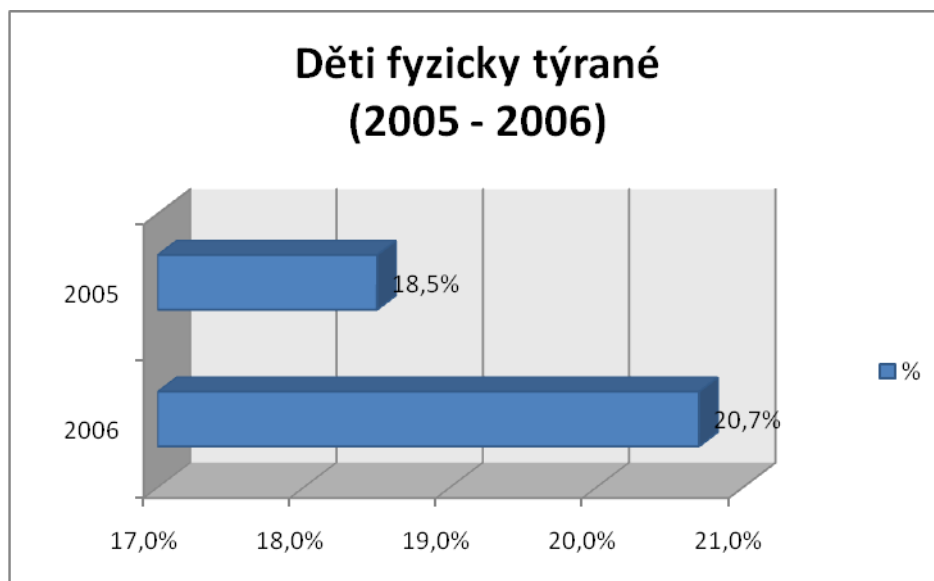
Celkem bylo fyzicky týráno 70 dětí, tedy 20,7 %, což je o dvě procenta více než v loňské sondě. Tyto děti byly škrceny, drženy pod krkem, bity vařečkou do hlavy, bity páskem, měly vylomeny zub, modřiny, podlitiny, byly bity, výjimkou není ani udeření ročního dítěte, fackování, sprchování studenou vodou, udeření dítěte při útoku na matku, která dítě měla v náručí (kojila),

byly odhozeny, zkopány, udeřeny ramínkem, s dvouletým dítětem bylo surově třepáno, dítěti, které bránilo matku byla pohmožděna ruka, děti jsou nepřiměřeně fyzicky trestány.

TABULKA 14. Fyzicky týrané děti, pohlaví a věková struktura

DĚTI FYZICKY TÝRANÉ		
Věk	dívky (počet)	chlapci (počet)
0 - 4	6	5
5 - 9	3	6
10 - 14	4	8
15 - 19	8	11
20 a více	14	5
Σ	35	35
TOTAL: FYZICKY TÝRANÉ DĚTI		70 dětí = 20,7% dětí

Graf 13. Děti fyzicky týrané

Další 4 děti (1,1 %), což je o 2 procenta méně než vloni, zažily sexuální násilí v různých formách. V případě tříletého chlapce bylo s podezřením na zneužívání podáno trestní oznámení, které ale bylo pro nedostatek důkazů zamítnuto, sedmnáctiletý chlapec dostával maily se sexuálním podtextem od partnera matky, čtyřletá holčička absolvovala s tatínkem, kdy byli oba nazí podivné hry na „hady“, šestnáctiletá dívka byly sexuálně zneužívána otcem (je ve výkonu trestu).

Jedno již plnoleté dítě je, kromě svědectví násilí na matce, i obětí ekonomického násilí -pracuje ve firmě otce, který mu strhává peníze z platu a dává mu k dispozici jen velmi omezené prostředky.

3.2. Statistika ROSA: Vliv násilí na děti

Následky nejen přímého psychického a fyzického násilí, ale i samotného svědectví násilí jsou často neměřitelné a projeví se časem ještě v pozdějších obdobích života dnešních dětí. Již nyní děti svědci a oběti domácího násilí ze statistického souboru vykazují:

VLIV SVĚDECTVÍ NÁSILÍ NA DĚTI	ČETNOST
• nadměrná agresivita, vulgarita, šikana -	16 x
• dítě nekomunikuje, uzavřené, zamklé -	8 x
• dítě jedná s matkou stejně jako násilný partner -	10 x
• dítě se začalo počůrávat, pokakávat -	8 x
• deprese, psychiatrická léčba -	9 x
• sebevražedné myšlenky -	9 x
• zhoršení ve škole -	7 x
• odmítání potravy, anorexie -	3x
• dítě plačtivé, úzkostné -	12 x
• noční děsy -	4 x
• psychosomatické obtíže -	8 x
• útěky z domova -	2 x
• sebepoškození -	3 x
• opoždění vývoje -	1 x
• pokus o sebevraždu -	1 x
• regrese -	2 x
• změny chování -	9 x

4. Kazuistika - Děti, svědci násilí

Anička (3) - holčička byla opakovaně svědkem vážného domácího násilí, fyzických útoků na matku, kdy sama byla ohrožena fyzickým napadením. Po jednom z takových útoků byla chvíli jak „zmrazená“. Po půl hodině začala strašně a bez přestání křičet. Tyto prudké afektivní stavy se začaly opakovat a to v klidových situacích, až po odeznění napětí - holčička křičí. Holčička byla vyšetřena psycholožkou. Trpí posttraumatickou reakcí projevující se opakovanými disociativními afektivními stavy v reakci na prožitek závažného domácího násilí. U holčičky se projevují i další drobnější agresivní projevy - zejména při hře s druhými dětmi, často bez patrného provokujícího podnětu, současně trpí poruchami spánku.

Adam (5) - Adam je svědkem násilí - nadávek, křiku, výhrůžek - „já vás zabiju oba“, když měla matka Adámka v náručí. Otec na matku řval, už když chovala a kojila půlročního Adámka. Před Adamem otec říká, že je máma blbá. Otec ukazuje synovi v počítači brutální střílečky, ten se pak bojí a ptá se, zda se

neotevřou zdi. Otec Adámkovi nadává "blbečku, debile". Otec Adámkovi řekl: „Rozluč se s tou paní, najdeme si novou maminku." Adam v přítomnosti otce nejí, chce krmit jako miminko.

Barborka (5) - Barborka i její sourozenci jsou nejen svědky násilí - sami si násilí prožili. Otec, který se dopouští psychického i fyzického násilí na matce (honil ji se sekyrou v ruce, tloukl jí hlavou o zeď) napadal všechny děti. Syna zbil, tloukl s ním ve výťahu, Barborku zkopal, zbil. Barborka se začíná chovat jako tatínek: „nevychází s lidmi", nadává, je vulgární k sourozencům. V autobuse vyprávěla „tatínek nás chtěl zabít kladivem i králíka".

Cyril (13) a Denisa (10) - Děti slyší, když táta bije mámu, i když jsou schované v pokojíku. Otec Denisu sráží - „Jsi tlustý prase", otec dětem nadává: „vy čuráci, vy svině, táhněte do pokoje, když po mě budete něco chtít, polezete po kolenou. Cyril se začal chovat hrubě k sestře, dal jí pěstí, je agresivní, nadává matce, pak se omlouvá.

Emil (11) - je svědkem dlouhodobého brutálního násilí - viděl fyzické napadání (bití matky do hlavy až ke ztrátě vědomí, facky, rány pěstí, škrcení, kopání), slyší sprosté nadávky, výhrůžky zabitím. Syn v pěti letech bránil matku: „Nech mámu, ona už bude hodná". Syn křičí ze spaní: „Táto už ne já nechci," Emil říká: „Já se neměl narodit, já uteču." Emil teď občas mámu uhodí, otec se tomu směje.

František (8) a Gábinka (6) - Obě děti jsou svědky brutálního fyzického násilí, děti viděly, jak otec matku škrtí, jsou svědky ponižování, nadávek, výhrůžek, fackování, křiku: „Ty kurvo, já tě můžu kdykoliv zmlátit a nikdo nic nezjistí, nic se nestane." Otec řve a je agresivní na Františka i Gábinku. Když František čte, táta nad ním stojí s vařečkou a nadává mu, jak to čte. František se zhoršil ve škole, má trojky. Rodiče se rozvádějí, soud nařídil styk s otcem každý sudý víkend.

Honza (14), Ilona (16) - Děti jsou svědky psychického i fyzického násilí proti matce (ponižování, výhrůžek zabitím, výhrůžek zastřelením dětí, fackování, bití). Otec rozrazil matce hlavu popelníkem, ta se musela svléci do naha a chytat krev do dlaní - děti se musely na matku dívat. Otec vyhrožovat Iloně, že ji nechá unést, otec bije obě děti - třeba za vysvědčení. Honzu otec napadl také - odkopl mu ledviny. Honza se táty bojí.

Jirka (4) a Kája (3) - Děti jsou svědky násilí. Otec matce nadává, vyhrožuje zabitím, sebráním dětí, bil jí i v těhotenství, kope, ohrožuje sekyrou. Otec vyvolává před dětmi scény, kdy Jirka pláče. Otec, když má Jirku, ho navádí, aby ničil věci, dělal nepořádek...Po návštěvě tatínka (žili spolu jako druh a družka) se Jirka vrátil domů a říká: „Máma blbá, bába blbá, zabijeme mámu..."

Lenka (16) a Matěj (12) - Děti jsou svědky násilí, ponižování, nadávek, výhrůžek zabitím, fackování, škrcení, bití. Otec řekl před Matějem: „Máma je kurva a já ji musím odstřelit". Matěj se zeptal, co bude s ním a se sestrou a otec jim řekl, že půjdou do dětského domova, on bude dva roky sedět, protože za

blázna víc nedostane. Děti hlídají u dveří WC a koupelny, když jde dovnitř matka, aby ji otec nenapadl. Otec si spletl matku s dcerou, a když byla Lenka v koupelně, tak za dveřmi onanoval a vzdychal. Lenka se zhroutila a přerušila studium.

Natálka (1,5) - Otec Natálky se dopouští psychického i fyzického násilí na matce (nadávky, výhrůžky zabitím, křik, ponižování, fackování, bitím pěstmi, bití do hlavy, kopání). Natálce říká „Podívej se jaká je máma kráva, dej mamince facku.“ Otec Natálku sebral v noci a 00:45 s ní když jí ještě nebyl rok odjel pryč. Mimo domov byl s holčičkou asi dvě hodiny. Natálka plakala, otec vykřikoval, že jaká je matka špatná. Otec do matky strčil, když držela Natálku v náručí, matka pak po úderu od otce hlavou narazila do Natálky, která se rozplakala, nato otec řekl: „Vidíš, co děláš!“ Natálka plácá maminku, ráda plácá i ostatní děti a pak začne sama plakat.

Ondra (15), Petra (9), Roman (6) - Děti jsou svědky násilí. Matka zažívá psychické násilí (ponižování, odepírání spánku, nadávky) i fyzické násilí (bití, kopání). Otec Ondru fyzicky napadá (rána pěstí do hrudi) Ondra má psychické problémy, je úzkostný, má úzkostné fobie. Otec Ondrovi řekl, že snad chce, aby z něj děda měl infarkt, děda opravdu v noci zemřel, syn stále dědovu smrt bere jako svou vinu, otec mu řekl: „Tak kolik lidí chceš ještě zabít“. Šestiletý Roman převzal roli ochránitele matky.

Simona (13) - Otec Simony se dopouští psychického i fyzického násilí (ponižování, nadávky, zákazy pracovat, omezování, izolace, nikdo k nim nesmí na návštěvu, fackování, bití). Otec trpí obsedantně-kompulzivní poruchou - je úzkostně čistotný. Celá rodina se musí svlékat před příchodem do bytu u vstupních dveří, pak se všichni musí osprchovat, omýt veškeré potraviny, obaly od potravin, i obaly od školních učebnic..., s otcem nikdo nesmí sedět u stolu, nikdo se ho nesmí dotýkat, rodiče spolu intimně nežijí, matka ani Simona se nesmí dotknout žádné z věcí otce. Simona musí vykonávat příkazy otce stejně jako matka - nesmí s otcem jíst u stolu, sahat na jeho knihy, otec jí připravuje věci do školy. Simona si myslí, že tak přísná hygienická opatření jsou normální, neví, jak to chodí jinde, že ostatní lidé neomývají veškeré obaly a nemusí po příchodu domů rovnou do sprchy.

Toník (10) a Vašek (7) - Oba kluci viděli, jak otec do matky kope, bije jí, křičí na ni. Oba kluci jsou alergici a astmatici, když jsou u otce (rodiče se již rozvedli) otec jim nedává léky, protože podle něj z nich dělá matka chudáky. Bez léků se zdravotní stav dětí zhoršuje. Vašíkův zdravotní stav se zhoršil, když se vrátí od táty, počůrává se. Starší Toník zase často slyší hlasy (křičícího otce). Oba kluci mají špatné sny. Tonda se bojí říci tátovi, že něco nechce, protože se bojí, že by pak „táta byl zlej na maminku“. Tonda říká: „Kamarádím teď s nejzlobivějším klukem ve třídě... dřív jsem ho mlátil... teď ho nemlátím, ale škrtím...“ Tonda si stěžovat: „Táta byl na nás hnusným, buď si nás nevšímal, nebo nám nadával...“ Toník je agresivní, neposlouchá matku, je na ni

drzý, vzdoruje. Mladší Vašík se v noci budí, křičí ze spaní, brečí, je zastrašený...

5. Sociologický průzkum

V praktické části jsem vycházela z velké sociologické sondy klientek o. s. ROSA a jejich dětí za rok 2008. Pro srovnání a získání dalších informací o dané problematice jsem se rozhodla uskutečnit také svůj vlastní průzkum. Účelem bylo zejména zjištění povědomí respondentů o tom, co to je domácí násilí, zda by věděli, jak reagovat v případě ohrožení, potvrdit nebo vyvrátit poznatky o domácím násilí a jeho obětech.

Při zpracování sociologického průzkumu jsem vycházela z anonymního dotazníku. Dotazník je jednou z nejvíce využívaných technik již proto, že s jeho pomocí můžeme snadno získat informace od více respondentů s poměrně malými náklady. Jedná se o kvantitativní výzkum. Celkem se mi navrátily, ať již v papírové podobě nebo formou e-mailu odpovědi od 155 respondentů. Z toho bylo 121 osob ženského pohlaví a 34 osob mužského pohlaví. Věkové složení výzkumné skupiny bylo 15 – 58 let. Celkem 88 osob bydlí ve velkém městě (Brno), zbývajících 67 osob v malém městě, nebo na vesnici. Nejčastějším nejvyšším dosaženým vzděláním osob bylo úplné střední vzdělání s maturitou, celkem 95 osob.

Vzhledem k poměrně nízkému počtu respondentů je nezbytné můj průzkum označit jako čistě teoretický. Dotazníky byly rozděleny anonymní skupině obyvatel různého věku, náboženství i dosaženého vzdělání.

Z dotazníků jsem vyhodnotila následující závěry:

- a) Většina respondentů věděla, co si má pod pojmem „domácí násilí představit“. Poměrně dobrou informovanost společnosti přičítám i tomu, že se lidé více o problematice dozvídají z tisku, kampaní neziskových organizací, televize, případně internetu. Problematika domácího násilí již není tak tabuizována, jak tomu bývalo v minulosti, což považuji za jednoznačný klad. Většina dotazovaných domácí násilí sama na sobě nezažila, zná jej většinou pouze ze svého okolí. Očitým svědkem domácího násilí se stalo 17 osob.
- b) Na další mou otázku odpovídali takřka všichni respondenti stejně – obětí domácího násilí se může stát kdokoli, ať už ženy, muži, děti, senioři, nebo osoby mentálně postižené.

- c) Jako formy domácího násilí bylo nejčastěji jmenováno fyzické násilí – 151 respondentů, psychické násilí označilo jako formu domácího násilí celkem 132 respondentů, sexuální násilí 115 respondentů. Poměrně mě překvapil nízký počet uvedení ekonomického násilí jako formy domácího násilí, jmenovalo jej pouhých 45 % respondentů.
- d) Další otázkou jsem se pokoušela zjistit povědomí společnosti o současné právní úpravě. O institutu vykázaní prokázalo znalost celkem 82 % dotazovaných. Bohužel také přibližně stejný počet odpovídajících se zároveň domnívá, že současná právní úprava poskytující obětem domácího násilí dostatečnou ochranu před agresorem není dostatečná.
- e) Osobní zkušenost s domácím násilím potvrdilo 54 osob. Většinou se jednalo o případy v jejich okolí, objevovaly se i odpovědi, kdy si respondenti nebyli jisti, zda se o problematiku domácího násilí jedná, případně odpovědi specifikovali pouze jako „jednorázový fyzický útok“ (facka), nebo psychické týrání. To ovšem nic nemění na faktu, že se dle této mé statistiky jedná o velmi rozšířený a nebezpečný jev společnosti.
- f) Zajímalo mě také, zda by dotyční sami věděli na koho se obrátit v případě, že by se sami stali obětí domácího násilí, případně zda by dokázali pomoci svým blízkým? Nejčastější odpovědí byla ta, že by se svěřili blízké osobě, teprve potom byla uváděna policie. Domnívám se tedy, že stále v lidech přetrvává jakýsi „stud“, který brání lidem požádat v těchto záležitostech o pomoc. Na druhou stranu souhlasím s tím, svěřit se blízké osobě, může být často prvním krokem na cestě z „bludného kruhu“ domácího násilí. Velmi pozitivně mě překvapila znalost Bílého kruhu bezpečí a organizace ROSA. Někteřou z pomáhajících organizací uvedlo 67 osob.
- g) Naprostá většina respondentů, celkem 151 osob uvedlo, že problematika domácího násilí není pouze záležitostí jednotlivce, ale problematikou celospolečenskou. Mohu za sebe říci, že tento výsledek mě osobně velmi pozitivně překvapil, lze říci, že společnosti není tento problém lhostejný.

6. Dílčí závěr

V úvodu praktické části jsem interpretovala výsledky sociologické sondy o. s. Rosa za rok 2008. Podle mého názoru si jistě zaslouží zvýšenou pozornost nejenom týrání žen, ale také týrání dětí. Bohužel, velkou početnou skupinou, zasaženou domácím násilím jsou nejen ženy, ale také děti nebo senioři.

Právě děti jsou často jedinými svědky násilí, které se odehrává v domácnostech, za zavřenými dveřmi. Neexistuje nikdo jiný, kdo by mohl dosvědčit události odehrávající se v intimní atmosféře jednotlivých rodin. Děti vše vidí, celá katastrofa na ně plně doléhá, jsou těmi, kteří nemají možnost se bránit, a v souvislosti s touto problematikou jsou zcela opomíjeni.

Děti vyrůstající v rodinách, kde dochází k domácímu násilí jsou přitom vážně ohroženy, a to nejen samotnou situací v rodině, ale i jejími škodlivými důsledky na jejich vývoj a budoucí život. Ačkoliv jsou nedílnou součástí rodiny a násilí mezi rodiči se jich velmi úzce dotýká, nemají příliš možností, kam se obrátit s žádostí o pomoc. V plné míře prožívají hrůzu násilí, které vidí nebo slyší, amohdy musí samy čelit útokům násilného rodiče.

Děti, které zažily domácí násilí se tak stávají sociální skupinou, které by v souvislosti s touto problematikou měla být věnována zvláštní pozornost tak, aby chom mohli fenomén domácího násilí postihnout ve všech jeho aspektech.

Sociologický průzkum a provedené šetření, které uvádím dále jen dokazuje, že dnešní společnost je mnohem více seznámena s problematikou domácího násilí, než tomu bylo dříve. Domnívám se, že k ještě mnohem lepšímu povědomí společnosti by přispěla větší propagace pomáhajících organizací. Dotazovaní jedinci mě ale velmi příjemně překvapili faktem, že domácí násilí považují za celospolečenský problém, před kterým rozhodně nehodlají zavírat oči. Výsledky sociologického průzkumu tedy hodnotím jako pozitivní.

Závěr

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma „Domácí násilí a aktivity v obraně proti tomuto jevu“. Toto téma už několik let přestává být tabu nejen mezi odborníky, ale i laickou veřejností. Postupně dochází i k příznivým změnám v naší legislativě. 1. ledna 2007 vstoupil v Česku v platnost nový zákon na ochranu obětí domácího násilí, který umožňuje vykázní násilné osoby ze společného obydlí až na dobu deseti dnů s eventuálním prodloužením. Tím se začínají otevírat nové možnosti řešení této problematiky.

Domácí násilí není jen soukromou záležitostí – netýká se pouze obětí a násilníků, je to problém nás všech, celé společnosti. Násilí je útok na základní lidská práva oběti, násilí znamená, že všichni, kteří jej na vlastní kůži zažívají, fyzicky či duševně trpí.

Měli bychom si uvědomit, že domácí násilí je fenomén, který se velice často vyskytuje v mnoha rodinách. I když se netýká přímo nás osobně, jsou jím možná postiženi někteří z našich blízkých, sousedky, kolegyně v práci, nebo naše kamarádky, proto se týká nás všech. Měli bychom se naučit rozpoznat, když někdo z našich blízkých žije v prostředí domácího násilí, rozpoznat první příznaky, umět správně zareagovat a oběť vhodně oslovit.

Legislativní opatření na ochranu obětí domácího násilí je jistě důležitým předpokladem efektivní pomoci ohroženým osobám. Funkčnost interdisciplinárního systému pomoci a aplikace zákonů v praxi však vyžaduje splnění základního předpokladu, kterým je znalost psychologie oběti i pachatele a mechanismů udržujících oběť v násilném vztahu. Začlenění problematiky domácího násilí do vzdělávání pracovníků pomáhajících profesí, policistů, soudců, zdravotníků a dalších profesionálů je velmi důležitým krokem prevence.

Hlavním cílem mé diplomové práce je ukázat domácí násilí jako velmi závažný a nebezpečný celospolečenský problém. Rozhodne-li se oběť odejít z násilného vztahu, čeká ji obvykle velmi dlouhá a nelehká cesta. Pro toho, kdo žije v násilném prostředí je často velice těžké najít pochopení a efektivní pomoc. Bohužel stále existuje celá řada názorů a přístupů ze strany společnosti, které způsobují, že oběť mlčí, čímž dává pachateli volnou ruku a prostor k páchání dalšího bezpráví. Zákony samy o sobě nedokážou násilí zcela zabránit, jsou však dobrým základem pro vyřešení tohoto závažného problému.

Snažit se zabránit násilí je naší společenskou povinností. Neměli bychom před tímto problémem zavírat oči, ale naopak i my

bychom měli podpořit boj proti násilí páchaném například i na dětech a přispět vlastními silami k tomu, aby se i naše děti naučily, jak se ve vztahu chovat. Potlačení násilí není jednorázový projekt. Na druhé straně, čím více z nás aktivně vystoupí proti násilí, o to větší je šance, že na světě bude o něco méně násilí mezi lidmi, méně obětí a méně pachatelů.

Resumé

V diplomové práci se zabývám tématem „Domácí násilí a aktivity v obraně proti tomuto jevu“. V teoretické části se snažím vymezit základní pojmy související s touto problematikou, jako jsou charakteristické znaky a druhy domácího násilí, výskyt a formy násilí a jeho následky. Tuto problematiku se snažím popsat jako velmi nebezpečný a celospolečensky problematický patologický jev.

Rovněž popisuji význam práce takzvaných neziskových organizací a také uvádím jejich velmi důležitou úlohu při pomáhání obětem domácího násilí.

Zabývám se problematikou pronásledování, tzv. stalkingu. Uvádím statistiky ukazující, které ukazují na vysokou společenskou nebezpečnost a to nejen v ČR a ve státech EU, ale i v dalších zemích. Dále jsem se zaměřila na změny v legislativě.

Závěrem uvádím výsledky sociologické sondy o. s. ROSA. Tato sonda je myslím sama o sobě velmi výmluvná a ukazuje nebezpečný dopad domácího násilí na oběti, jejich děti a další členy rodiny. Uvádím kazuistické příběhy dětí, které se staly svědky či oběťmi domácího násilí. Uvádím také výsledky vlastního sociologického průzkumu, jehož cílem bylo zejména zjistit jak je společnost s tímto patologickým jevem seznámena.

Anotace a klíčová slova

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou domácího násilí. Vysvětluje pojmy, související s tímto jevem. Popisuje a analyzuje vývoj legislativy v České republice. Zabývá se problematikou stalkingu. Uvádí výsledky sociologické sondy. Upozorňuje na celospolečenskou nebezpečnost.

Klíčová slova

Domácí násilí, násilná osoba, oběť domácího násilí, legislativa, neziskové organizace, stalking.

Annotation

The diploma thesis deals with the problematic of a domestic violence. It explains the terminology related to this phenomenon. The thesis describes and analyzes the development of the legislation in the Czech Republic. It deals with the issue of stalking. It reports the results of the sociological survey. It highlights that this phenomenon endangers the whole society.

Key words

Domestic violence, the violent person, the victim of domestic violence, legislation, non-profit organizations, stalking

Literatura a prameny

Zákony

- [1] Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*
- [2] Zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*
- [3] Zákon č. 40/1964 Sb., *občanský zákoník*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [4] Zákon č. 94/1963 Sb., *o rodině*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [5] Zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [6] Zákon č. 104/1991 Sb., *úmluva o právech dítěte*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [7] Zákon č. 140/1961 Sb., *trestní zákon*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [8] Zákon č. 141/1961 Sb., *trestní řád*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [9] Zákon č. 200/1990 Sb., *o přestupcích*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [10] Zákon č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí*, ve znění pozdějších změn a doplňků
- [11] Zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád*, ve znění pozdějších změn a doplňků

Ostatní dokumenty

- [12] Deklarace OSN o odstranění násilí na ženách (z prosinec 1993)
- [13] Opatření č. 6.1., Priority a postupy vlády při prosazování rovnosti žen a mužů
- [14] Usnesení vlády č. 6 ze dne 7. 1. 1998
- [15] Usnesení vlády č. 236 ze dne 8. 4. 1998
- [16] Usnesení vlády č. 533 ze dne 4. 5. 2005
- [17] Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8/2002

Literatura

- [18] BUSKOTTE, A., *Z pekla ven – žena v domácím násilí*. Computer Press, 2008
- [19] ČERMÁK, I., *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998
- [20] ČÍRTKOVÁ, L., *Domácí násilí: fakta a paradoxy*. Sociální práce/Sociálna práca, 2006
- [21] ČÍRTKOVÁ, L., *Soužití s násilným partnerem*. Právo a rodina, 2006
- [22] ČÍRTKOVÁ, L., *Moderní psychologie pro právníky*. Grada Publishing, Praha, 2008
- [23] GJURIČOVÁ, Š., KOCOuroVÁ, J., KOUTEK, J., *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000
- [24] HRONOVÁ, M.: *Dětská svědectví násilí*. ROSA, 2008

- [25] JEDLIČKA, R., a kol., *Děti a mládež v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Praha: Themis, 2004
- [26] LANGHANSOVÁ, H., SZCZEPANIKOVÁ, A., ŽÁKOVÁ, M., *Jak jednat v případech domácího násilí*. Brno : Liga lidských práv, 2004
- [27] KEJDOVÁ, M., VODIČKOVÁ, M., *Základy trestního a správního práva*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- [28] KEJDOVÁ, M., VAŇKOVÁ, Z., VODIČKOVÁ, M., *Základy občanského a pracovního práva*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- [29] KOHOUTEK, R., *Sociální psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- [30] KOHOUTEK, R., *Vývojová psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2003
- [31] KRAUS, B., *Sociální pedagogika*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- [32] MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, M., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., *Partnerské násilí*. Linde nakladatelství, 2008
- [33] NAKONEČNÝ, M., *Úvod do psychologie*. Nakl. Academia, 2003
- [34] ŠNITR, J., *Kriminalita dětí a mládeže, spouštěcí mechanismy a možnosti školy v její prevenci*. Brno, 2004
- [35] VLADIMÍR, S., MACEK, P., *Utváření a vývoj osobnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2002
- [36] VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s., 2008

Propagační materiály neziskových organizací

- [37] *Bulletin prevence kriminality MV ČR*
- [38] Liga lidských práv, *Jak jednat v případech domácího násilí?* Brno 2004
- [39] proFem, *Domácí násilí – právní minimum pro lékaře*. 3. vyd. Praha 2007
- [40] proFem, *Vaše právo – právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. Praha 2004
- [41] ROSA, *Domácí násilí a jak se proti němu bránit*. 3. vyd. Praha 2001

Internet

- [42] Bílý kruh bezpečí
<http://www.bkb.cz>
- [43] Koalice organizací proti domácímu násilí
<http://www.stopnasili.cz>
- [44] La Strada
<http://www.strada.cz/>

- [45] O. s. Magdalenium – pomoc obětem domácího násilí
<http://www.magdalenium.cz/>
- [46] Ministerstvo vnitra České republiky
<http://www.mvcr.cz/nasili/default.htm>
- [47] Ministerstvo práce a sociálních věcí
<http://www.mpsv.cz/>
- [48] Poradna pro ženy v tísní – program Ligy lidských práv
<http://www.llp.cz/zenavtisni/>
- [49] proFem o.p.s.
<http://www.profem.cz>
- [50] Rada vlády České republiky pro lidská práva
<http://www.vlada.cz/>
- [51] ROSA – informační a poradenské centrum pro ženy-oběti domácího násilí
<http://www.rosa-os.cz>
- [52] Rodina
<http://www.rodina.cz>

Příloha

ZÁKON

ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti
ochrany před domácím násilím

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o Policii České republiky

Čl. I

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 163/1993 Sb., zákona č. 326/1993 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 186/1997 Sb., zákona č. 138/1999, zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 325/1999 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 329/1999, zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 216/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 119/2004 Sb., zákona č. 288/2005 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb., se mění takto:

1. Za § 21 se vkládají nové § 21a až 21d, které včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 8f) až 8i) znějí:

„Oprávnění rozhodnout o vykázaní ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj

§ 21a

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvlášť závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázaní je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázaní směřuje (dále jen „vykázaná osoba“), je poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázaní vztahuje.

(2) Není-li ten, vůči komu směřuje opatření podle odstavce 1, v době policejního zákroku přítomen ve společném obydlí, je policista takové osobě oprávněn zakázat vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí, a to i v době jeho nepřítomnosti. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy se o něm osoba, proti které směřuje, dozví. Osoba, které byl zakázán vstup do společného obydlí, poté nesmí vstupovat na místo, na které se toto rozhodnutí vztahuje.

(3) Rozhodne-li policista o vykázaní osoby ze společného obydlí nebo o zákazu vstupu do něj podle odstavce 1 nebo 2 (dále jen „vykázaní“), vždy specifikuje prostor, na který se tato omezení vztahují, a stanoví rozsah bezprostředního okolí společného obydlí. O takto stanoveném prostoru je policista vykázanou osobu povinen poučit. Územní rozsah vykázaní se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem podle odstavce 1 (dále jen „ohrožená osoba“).

(4) Pokud je vykázaní spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby podle zvláštního zákona^{8f)}, je o této skutečnosti třeba bezodkladně vyrozumět zaměstnavatele nebo provozovatele objektu, který přijme příslušná opatření k náhradnímu zajištění provozu objektu.

(5) Při provádění úkonů souvisejících s vydáním rozhodnutí o vykázaní je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení.

(6) O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista neprodleně úřední záznam.

§ 21b

(1) Rozhodnutí o vykázaní se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje.

(2) Rozhodnutí o vykázaní se písemně vyhotoví do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Vyhotovené rozhodnutí se v opise doručí vykázané osobě a ohrožené osobě. Opis rozhodnutí o vykázaní doručí policista do 24 hodin od jeho vydání spolu s opisem úředního záznamu podle § 21a odst. 6 příslušnému intervenčnímu centru^{8g)}; v případě, že ve společném obydlí,

na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje, žije nezletilá osoba, doručí se opis rozhodnutí o vykázání spolu s opisem úředního záznamu ve stejné lhůtě též příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Opravným prostředkem proti rozhodnutí o vykázání je odvolání, které nemá odkladný účinek.

(4) Při vydání rozhodnutí o vykázání se postupuje, nestanoví-li tento zákon jinak, podle správního řádu.

§ 21c

(1) Rozhodne-li policista o vykázání, vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vykázaná osoba je povinna klíče vydat. Policista zároveň poučí vykázanou osobu o následcích neuposlechnutí takové výzvy^{8h)}. Policista je dále povinen umožnit vykázané osobě, aby si nejpozději při výkonu rozhodnutí o vykázání vzala ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty, a ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání pak další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.

(2) Vykázané osobě poskytne policista informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost. Policista je povinen vykázanou osobu poučit o jejím právním postavení, o jejích právech a povinnostech a o dalším možném postupu ve věci. Za tímto účelem policista vyžádá od vykázané osoby adresu pro doručování.

(3) Ohroženou osobu poučí policista o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu⁸ⁱ⁾ a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí. Policista poučí ohroženou osobu i o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Je-li toho třeba, přivolá policista ohrožené osobě nezbytnou lékařskou pomoc.

§ 21d

(1) Vykázání, o kterém bylo rozhodnuto podle § 21a odst. 1 nebo 2, trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.

(2) Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se lhůta uvedená v odstavci 1 prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

(3) Policista je povinen ve lhůtě do 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provést kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná osoba i ohrožená osoba. O provedené kontrole sepíše policista úřední záznam.

Poznámky pod čarou č. 8f, 8g, 8h a 8i znějí:

8f)

§ 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

8g)

§ 74a a 74b zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

8h)

§ 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

8i)

§ 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.“

2. V § 42k odst. 1 písm. a) se za slovo „tak“ vkládají slova „tento nebo“.

3. V § 42k odst. 2 v druhé větě se za slova „odstavce 1 písm.“ vkládají slova „a) a“.

4. Za § 42m se vkládá nový § 42n, který včetně nadpisu zní:

„§ 42n

Zpracovávání osobních údajů v souvislosti s vykázáním ze společného obydlí a zákazem vstupu do něj

(1) Podle ustanovení této hlavy zpracovává policie též osobní údaje ohrožené osoby a vykázané osoby (§ 21a); v případě, že ve společném obydlí, na které se vztahuje vykázání (§ 21a odst. 3), bydlí nezletilá osoba, zpracovává policie též osobní údaje této osoby.

(2) Osobní údaje osob uvedených v odstavci 1 se zpracovávají podle zásad stanovených v § 42g.“.

ČÁST DRUHÁ

Změna občanského soudního řádu

Čl. II

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., zákona č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného '70 od č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb., zákona

č. 120/2004 Sb., zákona č. 153/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 340/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 554/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 59/2005 Sb., zákona č. 170/2005 Sb., zákona č. 205/2005 Sb., zákona č. 216/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/ /2006 Sb. a zákona č. 79/2006 Sb., se mění takto:

1. V § 52 odst. 2 se slova „příslušný policejní orgán“ nahrazují slovy „Policii České republiky“ a slova „tento orgán“ se nahrazují slovy „Policii České republiky“.

2. V § 74 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Účastníky řízení podle § 76b jsou navrhovatel a ten, vůči němuž návrh směřuje; navrhovatelem se rozumí osoba, jejíž život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost jsou jednáním osoby, proti které návrh směřuje, vážným způsobem ohroženy.“.

3. V § 74 odst. 4 se za slova „§ 76a“ vkládají slova „a 76b“.

4. V § 75a se na konci odstavce 2 doplňují slova „a 76b“.

5. V § 75b odst. 3 se na konci textu písmene a) doplňují slova „a 76b“.

6. V § 75c odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „nebo § 76b“.

7. V § 75c odst. 2 se za slova „24 hodin poté, co byl podán,“ vkládají slova „o návrhu podle § 76b až do 48 hodin poté, co byl podán“.

8. Za § 76a se vkládá nový § 76b, který včetně poznámky pod čarou č. 33c zní:

„§ 76b

(1) Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

a)
dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (dále jen „společné obydlí“), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval,

b)
se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(2) Výjimky vyplývající z plnění povinností uložených předběžným opatřením účastníku, proti kterému návrh směřuje, stanoví soud, a to s přihlédnutím k jeho oprávněným zájmům.

(3) Předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle odstavce 1 rozhodnutí Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu^{33c)}, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle odstavce 4 neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.

(4) Bylo-li před uplynutím doby uvedené v odstavci 3 zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření; vezme přitom v úvahu trvání stavu ohrožení navrhovatele podle odstavce 1, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

(5) Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření podle odstavce 1 není podmíněno předchozím rozhodnutím Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu.

33c)

§ 21a a násl. zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.“

Dosavadní § 76b až 76f se označují jako § 76c až 76g.

9. V § 76c se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Usnesení o předběžném opatření podle § 76b se vyhlásí účastníkům až při provedení jeho výkonu. Účastníkům, kteří nebyli při provedení výkonu přítomni, se usnesení doručí dodatečně společně s vyrozuměním, že byl proveden jeho výkon.“.

10. V § 76d se na konci textu písmene a) doplňují slova „a 76b“.

11. V § 77 odst. 1 písm. a) se za slovo „nepodal“ vkládají slova „v zákonné lhůtě nebo“.

12. V § 89 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) V řízení, které je zahajováno spolu s návrhem na prodloužení předběžného opatření podle § 76b odst. 2, je příslušný okresní soud, který o prodloužení předběžného opatření rozhoduje.“.

13. Za § 273a se vkládá nový § 273b, který včetně nadpisu zní:

„§ 273b

Výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným

(1) Nařídil-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval kontakty s ní (§ 76b), zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí.

(2) Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání předběžného opatření podle § 76b pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

(3) Není-li povinný při výkonu rozhodnutí přítomen, poskytne mu soud na jeho žádost během lhůty uvedené v § 76b odst. 4 příležitost, aby si ze společného obydlí vyzvedl věci uvedené v odstavci 2. O tomto právu soud povinného vyrozumí oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí.

(4) Příslušným k výkonu rozhodnutí uvedeného v odstavci 1 je soud, který nařídil předběžné opatření.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna trestního zákona

Čl. III

V § 171 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 120/1962 Sb., zákona č. 53/1963 Sb., zákona č. 56/1965 Sb., zákona č. 81/1966 Sb., zákona č. 148/1969 Sb., zákona č. 45/1973 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 47/1990 Sb., zákona č. 84/1990 Sb., zákona č. 175/1990 Sb., zákona č. 457/1990 Sb., zákona č. 545/1990 Sb., zákona č. 490/1991 Sb., zákona č. 557/1991 Sb., nálezů Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 4. září 1992, publikovaného v částce 93/1992 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 38/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 91/1994 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., nálezů Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 103/1997 Sb., zákona č. 253/1997 Sb., zákona č. 92/1998 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 96/1999 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 223/1999 Sb., zákona č. 238/1999 Sb., zákona č. 305/1999 Sb., zákona č. 327/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 405/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 139/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 3/2002 Sb., zákona č. 134/2002 Sb., zákona č. 285/2002 Sb., zákona č. 482/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 276/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 52/2004 Sb., zákona č. 91/2004 Sb., zákona č. 537/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., zákona č. 692/2004 Sb., zákona č. 411/2005 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb., se na konci písmene d) slovo „nebo“ zrušuje a za písmeno d) se vkládá nové písmeno e), které včetně poznámky pod čarou č. 2b zní:

„e) dopustí se závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil rozhodnutí o vykázání vydané podle zvláštního právního předpisu^{2b)} nebo na základě předběžného opatření soudu, nebo

2b)

§ 21a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.“.

Dosavadní písmeno e) se označuje jako písmeno f).

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o sociálním zabezpečení

Čl. IV

Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 110/1990 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 1/1991 Sb., zákona č. 46/1991 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona č. 482/1991 Sb., zákona č. 578/1991 Sb., zákona č. 582/1991 Sb., zákona č. 235/1992 Sb., zákona č. 582/1992 Sb., zákona č. 37/1993 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 266/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 155/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 133/1997 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 155/1998 Sb., zákona č. 350/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 213/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 426/2002 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb. a zákona č. 218/2005 Sb., se mění takto:

1. V § 73 odst. 6 se na konci písmene k) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno l), které zní:

„l) pomoc v intervenčních centrech.“.

2. Za § 74 se vkládají nové § 74a a 74b, které včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 50a znějí:

„Pomoc osobám ohroženým násilím

§ 74a

(1) Osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, se poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy. Těmto osobám se rovněž zprostředkuje poskytnutí následné pomoci zejména sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro poskytování pomoci těmto osobám se zřizují intervenční centra.

(2) Součástí pomoci podle odstavce 1 je i spolupráce a vzájemná informovanost mezi orgány sociálně- -právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a obecní policie, nestátními a charitativními organizacemi. Intervenční centra plní koordinační úlohu mezi zúčastněnými institucemi při pomoci osobám ohroženým násilným chováním a vyhodnocují vzájemnou spolupráci.

(3) Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají, nebo pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení i bez takového souhlasu.

§ 74b

(1) Pomoc osobám ohroženým násilným chováním se poskytuje převážně na základě podnětu doručeného intervenčnímu centru Policií České republiky podle zvláštního právního předpisu^{50a}); tímto podnětem je opis rozhodnutí o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí a opis úředního záznamu o provedených úkonech. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta na základě žádosti osob ohrožených násilným chováním i bez takového podnětu.

(2) Intervenční centrum je povinno kontaktovat osobu, která byla v rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí označena za osobu ohroženou násilným chováním, a to ve lhůtě nejpozději do 48 hodin od doručení podnětu, jinak vždy bezodkladně poté, co se dozví o ohrožení osoby násilným chováním.

(3) V rámci prvního kontaktu s osobou ohroženou násilným chováním intervenční centrum zjišťuje, zda tato osoba porozuměla všem informacím poskytnutým příslušníky Policie České republiky

a zda jí byla zajištěna dostatečná ochrana a bezpečí. Dále pomoc zahrnuje i následnou poradenskou činnost.

(4) Intervenční centrum je povinno oznamovat příslušnému krajskému úřadu počet osob ohrožených násilným chováním, kterým byla poskytnuta pomoc.

50a)

§ 21b odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení

Čl. V

Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 125/1990 Sb., zákona č. 210/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 459/1990 Sb., zákona č. 9/1991 Sb., zákona č. 144/1991 Sb., zákona č. 582/1991 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 72/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 155/1998 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 518/2002 Sb. a zákona č. 501/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 3 odst. 2 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) zřizuje a spravuje intervenční centra.“.

2. V § 45 se na konci písmene ch) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

„i) intervenční centra.“.

3. V § 46 odst. 1 se za slova „§ 3 odst. 2 písm. a)“ vkládají slova „a d)“.

ČÁST ŠESTÁ

ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2007.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Paroubek v. r. ³³

---

³³ Zákon č.135/2006 Sb., ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím – zdroj <http://www.domacinasili.info>